

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Adam Císařovský

**Právo z vadného plnění a právo na náhradu
škody**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Petr Šustek , Ph.D.

Katedra: občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1. 6. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 168 698 znaků včetně mezer.

Adam Císařovský

V Praze dne 1. 6. 2023

Poděkování

Tímto děkuji doc. JUDr. Petru Šustkovi Ph.D, vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícný přístup při zpracování této diplomové práce.

Poděkování patří také mé rodině, otci, matce a bratru za nekonečnou trpělivost, stálou podporu a vstřícnost po celou dobu trvání studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Právo z vadného plnění – systematika občanského zákoníku a obecně k právu z vadného plnění	4
2. Obecně k právu z vadného plnění.....	5
2.1. Pojem závazku a pojem plnění	5
2.2. Pojem vadného plnění.....	6
2.3. Pojem vady – vady faktické a vady právní	8
2.4. Subjekty práva z vadného plnění	10
2.5. Předpoklady vzniku práva z vadného plnění a předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění.....	12
2.5.1. Předpoklady vzniku práva z vadného plnění.....	12
2.5.2. Předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění – předpoklady vzniku nároku na právo z vadného plnění.....	14
2.5.2.1. Vytknutí vady	14
2.5.2.1. Oznámení vady	16
2.5.2.1. Uplatnění práva z vadného plnění	18
2.5.2.1. Volba práva z vadného plnění	20
2.6. K důležitosti rozlišování mezi okamžikem vzniku práva z vadného plnění a nároku na právo z vadného plnění.....	26
3. Historie právní úpravy vztahu práva z vadného plnění a práva na náhradu škody počínaje rokem 1811.....	31
3.1. Úprava zákona č. 946/1811 Sb., Všeobecný zákoník (ABGB).....	31
3.1.1. Judikatura Nejvyššího soudu k nárokům ze správy dle ABGB a dovození exkluzivity práv z vadného plnění	33
3.2. Úprava zákona č. 1/1863 ř.z., Obchodní zákoník.....	35
3.3. Úprava zákona č. 141/1950 Sb., Občanského zákoníku z roku 1950.....	36
3.4. Úprava zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku.....	38
4. Náhrada škody a její vztah k právům z vadného plněním v pojetí občanského zákoníku	40
4.1. Význam ustanovení § 1925 Občanského zákoníku	40

4.2. Východiska právní úpravy	40
4.3. Obecný pojem škody	43
4.4. Subsumpce škody způsobené vadným plněním a druhy škod	44
4.5. Rozdíl v roli vady v právu z vadného plnění a roli vady v právu na náhradu škody.....	46
4.6. Rozsah a limitace náhrady škody (způsobené vadným plněním) s ohledem na její smysl a účel	47
4.7. Vztah nákladů na uplatnění práva z vadného plnění a náhrady škody způsobené vadným plněním – pojem účelně vynaložených nákladů a škody a úvahy <i>de lege ferenda</i>	48
4.7.1. Možnosti uplatnění nákladů spojených s uplatněním práv z vadného plnění – vzorový příklad.....	50
4.7.2. Vymáhání nákladů jako práva na náhradu škody.....	52
4.7.3. Vymáhání nákladů jakožto nákladu očekávaného soudního řízení.....	54
4.7.4. Charakter námitky promlčení uplatnění práva na náhradu nákladů na uplatnění práva z vadného plnění.....	55
4.7.5. Nadbytečnost samostatné promlčecí lhůta pro uplatnění nákladů na uplatnění práva z vadného plnění	57
5. Srovnání práv z vadného plnění a náhrady škody dle vybraných kritérií.....	59
5.1. Kritérium charakteru odpovědnosti	59
5.2. Kritérium funkce a účelu odpovědnosti.....	61
5.3. Kritérium vzájemného nastavení jednotlivých institutů ve prospěch jednotlivých stran závazkového vztahu	63
6. Komparativní část – řešení konkurence práva z vadného plnění a práva na náhradu škody v jiných právních řádech	65
6.1. Rakouská právní úprava.....	65
6.2. Německá právní úprava	68
6.3. Dílčí závěry komparace	71
7. Závěr	73
Seznam použitých zkratk.....	79
Seznam použitých zdrojů.....	80
Abstrakt.....	84

Úvod

Instituty práva z vadného plnění a práva na náhradu škody způsobenou poskytnutím vadného plnění shodně představují porušení závazku, a odborná literatura je shodně řadí pod pojem porušení smlouvy.¹

Veskrze nejproblematictější skutečností ve vztahu k pojmu vada, vadné plnění a právo z vadného plnění je skutečnost, na kterou upozorňuje Tichý, a to že v soudobé české právní nauce je těmto termínům věnováno absolutní minimum prostoru v odborných publikacích.²

Šilhán uvádí, že zákonné následky porušení smlouvy jsou koncipovány tak, aby v rámci kompenzace újmy vzniklé porušením závazku plnit řádně bylo sledováno pravidlo, že náhrada konkrétní újmy je připuštěna toliko jednou.³ Jinými slovy je zde sledován obecný princip, resp. právní zásada *ne bis in idem* (ne dvakrát to tomtéž), která vylučuje, aby se poškozená strana domáhala dvojí náhrady téhož.

V českém právním řádu je pak na základě ustanovení § 1925 občanského zákoníku stanovena výlučná exkluzivita práv z vadného plnění, podle které musí nabyvatel plnění, které vykazuje vady, nárokovat tyto vady toliko skrze právní úpravu práv z vadného plnění.

Tato práce se systematicky věnuje podstatným otázkám jednotlivých zkoumaných institutů, a to v jejich vzájemné souvztažnosti. V první řadě je analyzována podstata vadného plnění a práv z něj plynoucích, kdy v první řadě zodpovídám otázku, zda mezi právem z vadného plnění a právem na náhradu škody existuje vztah souvztažnosti, a jaké případné podoby tento vztah nabývá – mimo jiné jde tedy o zodpovězení otázky, zda se tato práva vzájemně podmiňují.

Pro práci je zvolena následující systematika, a to s ohledem na stanovené cíle práce:

¹ ŠILHÁN, Josef, 2015. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-544-2., str. 24, a 297

² TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). Acta Universitatis Carolinae. Iuridica [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, (3), s. 119 [cit. 2023-05-29]. ISSN 0323-0619.

³ ŠILHÁN, Josef.. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku., s. 297

V první části práce je uplatněna deskriptivní metoda ve vztahu k právní úpravě vadného plnění, jakožto společné prekvizity jednak práv z vadného plnění a práva na náhradu škody. Významná část této části práce je věnována analýze předpokladů vzniku práva z vadného plnění ve srovnání s předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění (uplatnění nároku), s ohledem na skutečnost, že těmto otázkám není v, mně dostupné, odborné literatuře věnována hlubší analýza, jakož i s ohledem na skutečnost, že taktéž judikatura Nejvyššího soudu klade relativně přísné podmínky na úspěšné uplatnění práv z vadného plnění.

Následně je na základě historické komparace analyzován historický vývoj úpravy vztahu mezi právy z vadného plnění a právem na náhradu škody, přičemž tato analýza je zásadní pro další práci s ustanovením § 1925 občanského zákoníku.

Analytická část diplomové práce je pak věnována ustanovení § 1925 občanského zákoníku, který stanovuje vztah mezi právy z vadného plnění a právem na náhradu škody se zřejmou preferencí práv z vadného plnění. Systematickou analýzou se pak věnuji vzájemné otázce souvztažnosti mezi právem na náhradu škody a právem z vadného plnění, a konkrétně pak řešení přijatému v ustanovení § 1925 občanského zákoníku, a to na základě východisek této právní úpravy, která budou nalezena dílčím způsobem v předcházející historické analýze, dílčím způsobem pak v nejzásadnější judikatuře Nejvyššího soudu. Využita je metoda analytická a srovnávací.

Zcela samostatně se pak věnuji specifické otázce potenciálně nenahraditelných nákladů spojených s uplatněním práva z vadného plnění, kdy na praktických situacích míním analyzovat pravidlo, že práva spojená s uplatněním práva z vadného plnění musí být uplatněna u zcizitele do jednoho měsíce od uplynutí subjektivní či objektivní reklamační lhůty stanovenou v § 1924 občanského zákoníku. Současně na základě úvah *de lege ferenda* míním navrhnout případnou úpravu dotčeného ustanovení k zajištění rovnováhy mezi nabyvatelem a zcizitelem dotčeného plnění.

Za neméně podstatnou část této diplomové práce pak považuji tu, v níž se míním zabývat tím, jakou právní úpravu vztahu práv z vadného plnění a práva na náhradu škody (konkurence či kumulace těchto nároků) přijímají jiné kontinentální právní řády, konkrétně pak první řád Rakouska a Spolkové republiky Německo v ABGB a BGB. Využita je metoda komparativní.

V rámci této práce míním upozornit taktéž na případné dílčí změny, které mohou mít vliv na vztah práva z vadného plnění a práva na náhradu škody, které byly provedeny novelou občanského

zákoníku zákonem č. 374/2022 Sb., jež vešel v účinnost 6. 1. 2023, a před tedy uzavřením rukopisu této diplomové práce.

1. Právo z vadného plnění – systematika občanského zákoníku a obecně k právu z vadného plnění

V té nejobecnější rovině této práce, a zcela stručně, si dovoluji nastínit toliko strukturu platné právní úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „**občanský zákoník**“), která upravuje institut práva z vadného plnění a práva a povinnosti kontrahentů smluv v rámci nichž došlo k vadnému plnění.

Právní úprava práva z vadného plnění se vyznačuje určitou stupňovitostí, či kaskádovitostí, chcete-li, kdy obsahuje nejprve obecnou úpravu práva z vadného plnění a následně dílčí úpravy institutu práva z vadného plnění pro jednotlivé dílčí smluvní typy.

Právní úprava občanského zákoníku v oblasti práva z vadného plnění se tak rozpadá do následujících oblastí:

- Obecná právní úprava řádného plnění v ustanoveních § 1914 – 1925 občanského zákoníku;
- Dílčí právní úprava práv z vadného plnění pro kupní smlouvu obsažená v ust. § 2099 – 2112 občanského zákoníku;
- Dílčí právní úprava práv z vadného plnění týkající se zboží prodávaného v obchodě obsažená v ust. § 2615 – 2619 občanského zákoníku;
- Dílčí právní úprava práv z vadného plnění pro smlouvu o dílo, kde je předmětem díla stavba, obsažená v ust. § 2629 – 2630 občanského zákoníku.

Mojí ambicí není v této diplomové práci věcně obsáhnout povšechně problematiku práva z vadného plnění, tím méně pak tak činit ve vztahu k jednotlivým smluvním typům, přesto však považuji za podstatné poukázat jednak na systematiku právní úpravy v oblasti práva z vadného plnění, jednak později na dílčí instituty v ní obsažené (zejména pak konkrétní nároky založené vadným plněním), z nichž některé budou podstatné i pro další části této práce.

2. Obecně k právu z vadného plnění

2.1. Pojem závazku a pojem plnění

Jednou ze základních funkcí právního řádu je zajištění socioekonomického fungování společnosti, přičemž zákonodárce za tímto účelem subjektům práva poskytuje právní instituty k jejich realizaci. Raban proto uvádí, že závazek je samostatně existující společenský vztah, který je upraven právem, jehož obsah je za podmínek stanovených právem vynutitelný, přičemž z jeho obsahu má věřitel vůči osobě povinné právo na určité chování (plnění), a totiž pohledávku, a dlužník má oproti tomu povinnost takové chování (plnění) poskytnout, čímž plní svůj dluh.⁴ Tomuto pojetí závazku odpovídá také jeho definice užitá v ust. § 1721 občanského zákoníku.

Shodně také Raban uvádí, že závazek má následující obligátní prvky, kterými jsou subjekt, objekt a **obsah** závazku, k čemuž se v okamžiku dospělosti práva (např. v okamžiku, kdy nastane splatnost pohledávky) přidává též nárok.⁵ Jako objekt pak definuje Raban konkrétní **plnění**, resp. chování subjektů spočívající především v povinnosti dlužníka konkrétního závazkového stavu v podobě *dare* (dát), *facere* (konat), *omittere* (nekonat) a *pati* (strpět).⁶

Pro téma této diplomové práce, a zejména pak pro části týkající se práva z **plnění vadného**, je dále zásadní ustanovení § 1722 občanského zákoníku, které stanoví, že předmětem závazku může být jenom takové **plnění**, které je majetkové povahy, a to bez ohledu na případný odlišný zájem věřitele. Co se rozumí majetkovou povahou je pro účely této práce zcela zásadní, neboť pouze plnění majetkové povahy může být podkladem pro stanovení (a přiznání) případného práva z vadného plnění.

Komentářová literatura, a konkrétně pak Šilhán, uvádí, že „jde především o to, aby plnění bylo alespoň **potenciálně penězi ocenitelné**, aby nebylo jen ryze ideální povahy (čest, svoboda, vděčnost, věrnost, láska). Ideální nemajetkové hodnoty mohou stát v pozadí závazku jako jeho motivace, samotné plnění má ale mít majetkový rozměr.“⁷ Pelikán a Pelikánová pak upřesňují, že

⁴ RABAN, Přemysl, 2019. Závazkové právo. Brno: VK. ISBN 978-80-87713-18-1., s. 22.

⁵ RABAN, Přemysl, 2019. Závazkové právo. s. 22., str. 23 - 25

⁶ RABAN, Přemysl, 2019. Závazkové právo. 23

⁷ ŠILHÁN, Josef. § 1722 [Majetková povaha]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 2.

jde o plnění, které je ve společnosti směnitelné za (jiný) majetek.⁸ Tato skutečnost je pak zásadní pro jednotlivé modalitty práv z vadného plnění, jak bude rozvedeno dále.

2.2. Pojem vadného plnění

Právo z vadného plnění, a vadné plnění, tedy v duchu výše uvedeného připadá v úvahu toliko okamžiku, kdy zde existuje závazek, jehož předmětem je určité **plnění** majetkové povahy a dále v okamžiku, kdy **skutečně dochází k plnění závazku** (zde akcentuji, že jde o plnění, nikoliv splnění).

Dlužník je ze zákona povinován při poskytnutí plnění naplnit toliko dvě kvality, kterými je **řádnost** a **včasnost** poskytnutého plnění (k tomu srov. ust. §1908 odst. 2 občanského zákoníku). Bányaiová řádné a včasné plnění definuje následovně: „*Řádné splnění znamená poskytnutí předmětu plnění, který není vadný, je poskytnut stanoveným způsobem, správné osobě a na stanoveném místě. Včas je dluh splněn, pokud je splněn v době určené dlužníkovi pro splnění. Dlužník, který svůj dluh včas a řádně neplní, dostává se do prodlení (§ 1968 o. z.).*“⁹

Ze systematiky občanského zákoníku, konkrétně pak ze systematiky Dílu 7, Hlavy I, Části čtvrté a § 1914, který je nadepsán „**Řádné plnění**“ je možno seznat, že řádným plněním je takové, které je jednak bez vad a jednak s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými tak, aby bylo možné předmět plnění použít dle smlouvy, a dále dle účelu smlouvy, za předpokladu, že je takový účel stranám znám.

Ustanovení § 1914 odst. 2 občanského zákoníku pak stanoví, že příjemce plnění má práva z vadného plnění je-li (!sic) **splněno vadně**. Splnění je jedním z druhů zániků závazků, přičemž jeho právní úpravu nalezneme v § 1908 odst. 1 občanského zákoníku, jež stanoví, že závazek zaniká splněním. Spojením ustanovení § 1914 odst.2 a § 1908 odst. 1 docházím k závěru, že i

⁸PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. § 1722. In: BAJURA, J., BÁNYAIOVÁ, A., BĚLINA, M., ČERNÁ, S., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., HOLCOVÁ, I., HORÁČEK, T., HUMLÍČKOVÁ, P., JENDŽELOVSKÝ, M., KRAMAŘÍK, R., KŘEŠŤANOVÁ, V. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-4]. ASPI_ID KO89_e2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹BÁNYAIOVÁ, Alena, 2018. Diskutované otázky zániku závazků v občanském zákoníku. Advokátní deník [online]. Praha: Česká advokátní komora, 23. 7. 2018 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2018/07/23/diskutovane-otazky-zaniku-zavazku-v-obcanskem-zakoniku/>

vadné splnění má za následek zánik závazku. Tento názor zastává shodně též odborná literatura, konkrétně Porod, který uvádí, že „*Zejména odst. 2 zjevně předpokládá, že i vadné plnění může způsobit splnění dluhu, a tedy jeho zánik. V případě takového vadného splnění hlavní dluh zaniká (...) a vznikají práva z vadného plnění (viz § 1914 odst. 2).*“¹⁰

Lze zde tedy pozorovat určitou disonanci, která spočívá v tom, že **poskytnutí řádného i vadného plnění** vede k zániku závazku, protože toliko v případě, že je plněno vadně nastupují na místo původního závazku (nebo k němu přistupují) práva kvalitativně odlišná, sekundární, a to práva z vadného plnění.

Plnění vadné má tedy za následek, a samo je důsledkem **vzniku** práv z vadných plnění, přičemž tato práva podle Poroda vznikají teprve sekundárně.¹¹

Oproti tomu však Rabas zastává názor, že „*není-li plněno řádně, závazek ani dluh nezaniká, pouze se mění tím způsobem, že vstupují v účinnost v něm, buď latentně skrytá zákonná, nebo výslovně dojednaná akcesorická práva z odpovědnosti. (...) Porušení každé jednotlivé povinnosti je samostatnou příčinou aktivace latentní závazkové (odpovědnostní) povinnosti, v níž lze jednu stranu (porušitele) označit za dlužníka a druhou za věřitele.*“¹²

Toliko na příkladu charakteru odpovědnosti za vadu je na názoru dvou výše citovaných autorů ilustrována diskuse odborné obce na téma právní odpovědnosti, resp. prospektivní a retrospektivní koncepce odpovědnosti, tak jak je popisuje mimo jiné prof. Gerloch, kdy uvádí, že „*v odborné literatuře se rozlišují dvě koncepce právní odpovědnosti: a) Právní odpovědností se rozumí povinnost **strpět** za porušení povinnosti **následky**, stanovené právními normami v rámci odpovědnostního právního poměru. b) právní odpovědností se rozumí **uplatnění** nepříznivých právních následků stanovených právní normou, vůči tomu, kdo porušil právní povinnost. Liší se v tom, zda spojují právní odpovědnost jen se vznikem druhotné (sekundární) povinnosti, nebo s jakoukoliv sankcí za porušení právní povinnosti.*“¹³

¹⁰ POROD, Jakub. § 1914 [Bezvadné plnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2060, marg. č. 10.

¹¹ POROD, Jakub. § 1914 [Bezvadné plnění], s. 2060, marg. č. 10.

¹² RABAN, Přemysl. Závazkové právo. str. 117

¹³ GERLOCH, Aleš, 2021. Teorie práva. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-838-9., s. 174.

2.3. Pojem vady – vady faktické a vady právní

Podstatné je nicméně definovat pojem vada, neboť pojem řádného plnění je definován jako plnění „bez vady“.¹⁴

Porod používá obecnou definici vady, když uvádí, že „*obecnou definici vad podává spojení § 1914 a 1917, resp. 1920. Vadu lze tedy definovat jako **absenci vlastnosti** vymíněné nebo obvyklé k použití předmětu plnění podle smlouvy a podle účelu smlouvy, je-li stranám znám (část určená § 1914), ledaže o takové skutečnosti, která by jinak zakládala vadu, nabyvatel věděl, protože je nápadná a zřejmá již při uzavírání smlouvy nebo protože je zjistitelná z veřejného seznamu (část určená § 1917/1920 při vynechání výjimky pro lstivost a ujištění).*“¹⁵

V souladu s jazykovým výkladem ustanovení § 1914 odst. 1 občanského zákoníku se tedy vadou rozumí absence vlastnosti předmětu plnění, která odpovídá střední jakosti plnění (k tomu srov. § 1915 občanského zákoníku), případně absence vlastnosti, která byla mezi dlužníkem a věřitelem ujednána, nebo která byla nabyvatelem vymíněna.

Ke stejnému názoru dochází i Rabas, když uvádí, že „*vadným plněním se rozumí, nemá-li plnění náležité vlastnosti*“.¹⁶

Odborná literatura vady pravidelně dělí vady dle jejich charakteru na vady faktické vady právní. Rabas uvádí, že předmět plnění má vady faktické za předpokladu, že

- a) Plnění není poskytnuto v předpokládané (nebo smluvené) jakosti;
- b) Plnění není poskytnuto v dostatečném množství;
- c) Plnění není vybaveno potřebnými doklady, nebo není zabaleno odpovídajícím způsobem.¹⁷

Lze vcelku bezpečně shrnout, že vady jakostní jsou vadami předpokládanými ustanovením § 1916 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku. Vady množstevní oproti tomu již nenalezneme v obecných

¹⁴ K tomu srov. ust. § 1914 odst. 1 občanského zákoníku

¹⁵ POROD, Jakub. § 1914 [Bezvadné plnění., s. 2060, marg. č. 10

¹⁶ RABAN, Přemysl. Závazkové právo. s. 124

¹⁷ RABAN, Přemysl. Závazkové právo. str. 125

ustanoveních o řádném plnění, ale jsou vadami, které zákonodárce řadí toliko až do úpravy pro vadné plnění dle smlouvy kupní, kde ustanovení § 2096 občanského zákoníku stanoví, že prodávající je povinen odevzdat kupujícímu předmět v ujednaném **množství**. Shodné platí taktéž pro vybavení předmětu potřebnými doklady, resp. pro povinnost zabalit předmět plnění, které jsou upraveny toliko u mobiliární koupě v rámci ust. § 2094, resp. § 2097 občanského zákoníku.

Charakterově odlišené od vad faktických jsou potom vady právní, které spočívají v existenci další vlastnosti předmětu plnění, spočívající v tom, že k předmětu plnění uplatňuje právo třetí osoba, odlišná od nabyvatele a zcizitele plnění. Vady právní jsou v obecné rovině upraveny v ustanovení § 1920 občanského zákoníku.

Zásadní pro případné přiznání práva z vadného plnění je subjektivní vědomost nabyvatele o existenci vady, nebo toliko možnost nabyvatele vědomost o existenci vady mít. Z ustanovení § 1916 občanského zákoníku lze totiž vyčíst, že právo z vadného plnění nezakládá vada, kterou mohl seznat nabyvatel již při uzavírání smlouvy, nebo jestliže lze vadu zjistit z veřejného seznamu. Z ustanovení § 1920 občanského zákoníku pak vyplývá, že právo z vadného plnění nezakládá právní vada, o které nabyvatel věděl nebo musel vědět.

2.4. Subjekty práva z vadného plnění

V této části diplomové práce popisují subjekty práva z vadného plnění a zároveň upozorňují na terminologickou komplexnost, která se prolíná ustanoveními § 1914 až 1925, a to zejména pak terminologická komplexnost v označení subjektů, které mají v souladu se systematickou „poskytnout plnění“, resp. kterým má být plnění poskytnuto.

Pozornost si dovoluji odkázat ust. § 1914 občanského zákoníku, který stanoví, co je míněno řádným plněním, kdy hovoří o tom, že „kdo plní za úplatu jinému je zavázán plnit bez vad...“, čímž je tedy v rámci hypotézy právní normy stanoven okruh subjektů, které mají povinnost plnit bez vad.

Jedná se tedy o všechny osoby, které nějakým způsobem „plní“ dluh – což je v obecné rovině obecná definice dlužníka ve smyslu ust. § 1721 občanského zákoníku. Tomu ostatně přisvědčuje ustanovení § 1915, které na místo pojmu označení „kdo plní za úplatu jinému“ používá pojem dlužník. Rabas v tomto ohledu používá termínů **osoba plnící** a **osoba přijímající**.¹⁸

Jediný terminologický rozdíl, který zde lze nacházet je snad „plnění za úplatu“, které de facto z práva z vadného plnění vylučuje všechny lukrativní závazky, a ponechává právo z vadného plnění pouze jako institut závazkových vztahů onerózních, přesto však neshledávám důvod, proč by pro terminologické zjednodušení nebylo v ustanovení § 1914 občanského zákoníku možno v hypotéze normy použít formulaci „dlužník, který plní za úplatu jinému“.

Stejnou argumentaci je možno veskrze uplatnit též k pojmu „jiný“, resp. „jinému“, jakožto označení osoby, které má být plněno v rámci závazku, kdy taková osoba pojmově odpovídá pojmu věřitel, který koneckonců občanský zákoník v předchozích ustanoveních § 1908 až 1910 v otázce splnění používá.

Vcelku nic by tedy nebránilo tomu, aby ustanovení § 1914 občanského zákoníku mělo následující, se zbytkem občanského zákoníku zcela koherentní, znění: *„Dlužník, který plní za úplatu věřiteli, je zavázán plnit bez vad s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými tak, aby bylo možné použít předmět plnění podle smlouvy, a je-li stranám znám, i podle účelu smlouvy.“*

¹⁸ RABAN, Přemysl. Závazkové právo, s. 106-109

Terminologická komplexnost ustanovení § 1914 až 1925 občanského zákoníku je dle mého názoru ovšem výrazně hlubší, a opětovně se projevuje v ustanovení § 1916 odst. 2 občanského zákoníku. Zde totiž namísto pojmu dlužník používá občanský zákoník pojem „**zcizitel**“, a namísto pojmu věřitel pojem „**nabyvatel**“.

Tuto terminologickou diferenciaci od běžné závazkové dichotomie dlužník – věřitel přisuzují opětovně zejména tomu, že podmínkou vzniku práva z vadného plnění je **splnění**, a s ním související zánik původního závazkového vztahu (k tomu opět srov. § 1914 odst. 2 občanského zákoníku). V okamžiku, kdy dojde k, byť vadnému, splnění, přestává být původní dlužník (ten kdo plnil) dlužníkem původního závazkového vztahu, stejně jako věřitel (ten komu bylo plněno) přestává být věřitelem původního závazkového vztahu.

Mezi těmito osobami pak v případě, že bylo splněno vadně, vzniká závazkový vztah nový, byť odvozený od závazku původního. Skutečnost, že však muselo dojít ke splnění závazku je reflektována tím, že muselo dojít ke **zcizení předmětu plnění** ze strany dlužníka (nyní zcizitele) a k jeho nabytí věřitelem (nyní nabyvatelem).

Je to koneckonců i tato terminologická nuance, která mně vede k jednomu z později uvedených dílčích závěrů, že práva z vadného plnění vznikají již v okamžiku, kdy je (vadně) splněno, neboť práva z vadného plnění má již nabyvatel (v ust. § 1914 odst. 2 občanského zákoníku původně nazýván jako příjemce), a povinnost k jejich plnění zcizitel, byť k úspěšnému uplatnění je třeba přidat splnění určitých podmínek, o kterých je pojednáno dále.

2.5. Předpoklady vzniku práva z vadného plnění a předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění

Ze systematiky právní úpravy občanského zákoníku ve vztahu k právu z vadného plnění je možno vyčíst, že aby mohlo dojít ke vzniku a *toliko úspěšnému* uplatnění práva z vadného plnění ze strany nabyvatele vůči zciziteli musí být naplněno hned několik základních předpokladů.

2.5.1. Předpoklady vzniku práva z vadného plnění

Vcelku nepřekvapivým předpokladem vzniku práva z vadného plnění je vlastní existence **úplatného závazkového vztahu**, na základě, kterého je subjekt v postavení dlužníka povinen poskytnout plnit určitý předmět plnění, kdy takovou podmínku stanoví ustanovení § 1914 odst. 1 občanského zákoníku.

Druhým předpokladem je **existence vadného plnění** v rámci primárního závazkového vztahu, a tedy plnění v rámci kterého u předmětu plnění absentuje některá z vlastností předmětu plnění, která vadnost plnění zakládá (viz výše).

Dle mého názoru jsou toto nicméně **jediné dva** předpoklady, které jsou nutné pro vznik práva z vadného plnění, kdy ostatní předpoklady (nebo spíše další parametry) práva z vadného plnění nejsou určující pro jeho existenci, ale toliko pro možnost nabyvatele práva z vadného plnění efektivně uplatnit a vymáhat.

Rabas řadí mezi předpoklady vzniku odpovědnosti za vady celkem tři věci a to:

- existenci vadného plnění;
- vytknutí vady;
- a uplatnění nároku z odpovědnosti.¹⁹

Domnívám, se že Rabas nicméně zaměňuje pojem vzniku odpovědnosti a pojem vzniku nároku plynoucího z práva z vadného plnění, a to v okamžiku, kdy vytknutí vady představuje podmínku vzniku odpovědnosti za ní.

¹⁹ RABAN, Přemysl. Závazkové právo, s. 124

Ostatně sám Rabas tvrdí, že porušení povinnosti plynoucí ze závazku je příčinnou aktivace odpovědnostní povinnosti²⁰, nejeví se tedy logickým, aby ke vzniku odpovědnosti za vadu, resp. vzniku práva z vadného plnění bylo třeba její vytknutí ze strany dlužníka.

Zcela jistě lze přisvědčit tomu, že vytknutí vady je předpokladem pro úspěšné uplatnění práva z vadného plnění před soudem, čemuž ostatně svědčí ust. § 1921 občanského zákoníku, který stanoví, že nabyvatel může právo z vadného plnění u soudu, vytkl-li vadu zciziteli bez zbytečného odkladu poté, kdy měl možnost věc prohlédnout a vadu zjistit, a to buď označením vady nebo oznámením, jak se projevuje.²¹

Domnívám se nicméně, že vytknutí vady není podmínkou vzniku *odpovědnosti* za vady (resp. práva z vadného plnění) ale toliko předpokladem úspěšného uplatnění práva z vadného před soudem (a tedy podmínkou vymahatelnosti). Tomuto názoru konec konců přisvědčuje též komentářová literatura k ustanovení § 1921 občanského zákoníku, která ve vztahu k opožděnému vytknutí vady hovoří o oslabení práv z vadného plnění, přičemž tyto explicitně spojuje s promlčením případného práva z vadného plnění.²² Vzhledem k tomu, že je pak pojednáváno ve výše odkazovaném komentáři o oslabení práva, je zjevné, že oslabit může pouze právo již existující, nikoliv právo, které má teprve vzniknout vytknutím vady, jak dovozují někteří autoři (viz výše).

Právo z vadného plnění a odpovědnost za něj totiž dle mého názoru vzniká zcela bez ohledu na vůli nabyvatele, a de facto jedinou podmínkou vzniku odpovědnosti za vadné plnění, a práva z vadného plnění je existence vadného plnění sama o sobě.

K tomuto názoru konečně nedocházím na základě sáhodlouhého systematického výkladu, nýbrž k takovému závěru postačí prostý jazykový výklad ustanovení § 1914 odst. 2 občanského zákoníku, ze kterého jednoznačně plyne, že práva z vadného plnění vznikají v případě, že je **splněno vadně**.

²⁰ RABAN, Přemysl. Závazkové právo, s. 117

²¹ K tomu srov. § 1921 odst. 1 občanského zákoníku

²² POROD, Jakub. § 1921 [Vytknutí vady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

Pro úplnost si na tomto místě dovolím dodat, že předpokladem splnění (a tedy konsekventně též vadného plnění) je skutečnost, že plnění bylo věřiteli skutečně poskytnuto, což ostatně potvrzuje i relativně recentní rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2042/2020, ze dne 19. 4. 2022, kde se v bodě 32. uvádí: „z § 1914 o. z. nepochybně vyplývá, že předpokladem vadného plnění je vždy skutečnost, že plnění bylo dlužníkovi poskytnuto.“.

Další modalita, jako je kvalifikované a včasné vytknutí takové vady má vliv toliko na existenci vymahatelného nároku, nikoliv však na existenci práva samotného.

V duchu další argumentace tedy pracuji s předpokladem, že právo z vadného plnění vzniká okamžikem vadného plnění, a plnění ze strany zcizitele na takové právo není ničím dalším podmíněno.

2.5.2. Předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění – předpoklady vzniku nároku na právo z vadného plnění.

Občanský zákoník v rámci úpravy práva z vadného plnění klade relativně striktní požadavky na nabyvatele, kterému bylo vadně plněno, a kterému tedy vzniklo právo z vadného plnění, aby takový nabyvatel mohl svoje právo úspěšně uplatnit, a tedy aby se mu ke vzniklému právu z vadného plnění přidalo to, co dále označuji jako nárok.

2.5.2.1. Vytknutí vady

Pro vznik **nároku** na právo z vadného plnění, a tedy logicky a konsekventně předpokladem jeho úspěšného uplatnění, je elementárním předpokladem naplnění podmínek stanovených ustanovením § 1921 občanského zákoníku, **který stanoví povinnost nabyvatele vytknout vadu zciziteli, a to bez zbytečného odkladu poté, kdy měl možnost věc prohlédnout a vadu zjistit, nejdéle však do šesti měsíců od převzetí předmětu plnění.** Již na tomto místě zdůrazňuji, že nejde o podmínku jedinou.

Vytknutí vady považuje Nejvyšší soud za **jednostranný**, adresný, právní úkon kupujícího (nabyvatele) adresovaný prodávajícímu (zciziteli), jímž kupující vytýká konkrétní vady předmětu plnění, přičemž podstatné je, že **vytknutí vady samo o sobě nemá přímé právní účinky**.²³ Odpovídající povinnost zcizitele k uspokojení práva z vadného plnění vzniká až dalším právním úkonem, jak je pojednáno dále.

Občanský zákoník pro vytknutí vady stanovuje dvě lhůty a to:

- subjektivní lhůtu „bez zbytečného odkladu“ od okamžiku kdy měl nabyvatel možnost věc prohlédnout,
- a objektivní lhůtu šesti měsíc od okamžiku převzetí předmětu plnění.

Po obsahové stránce stanoví občanský zákoník povinnost vytknout, nebo také reklamovat, vadu jejím označením, nebo označením, jak se konkrétní vada projevuje. Vytknutí vady je přitom potřeba učinit buďto v subjektivní lhůtě „bez zbytečného odkladu“, nebo ve lhůtě objektivní, a tj. do šesti měsíců od předmětu plnění. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2008, sp. zn. 33 Odo 1300/2006, je možno vyčíst stanovisko Nejvyššího soudu ke vztahu subjektivní a objektivní lhůty k vytknutí vady, když uvádí, že: „*Lhůta „bez zbytečného odkladu“, kterou občanský zákoník stanoví kupujícímu k uplatnění vad předmětu koupě u prodávajícího, má jen pořádkovou povahu; její nedodržení nemá pro kupujícího žádné právní následky.*“

Pro úplnost dodávám, že citovaný rozsudek sp. zn. 33 Odo 1300/2006 se věnoval aplikaci ustanovení § 599 OZ 1964, nikoliv ustanovení § 1921 občanského zákoníku. V otázce stanovení lhůt pro vytknutí vady, a posouzení jejich „rigoróznosti“ jsou však tato ustanovení dle mého názoru srovnatelná, přesto je však otázkou, zda lze judikaturní závěry použít obdobně.

Šilhán v tomto ohledu uvádí, že text zákona v občanském zákoníku je natolik odlišný, že stanovisko Nejvyššího soudu k charakteru objektivní lhůty pro vytknutí vady z výše citovaného rozsudku se za nové právní úpravy spíše neuplatní.²⁴ V tomto ohledu je možno poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu 33 Cdo 2488/2020 ze dne 27. 4. 2021, ve kterém se Nejvyšší soud otázkou včasnosti vytknutí vady ve lhůtě „bez zbytečného odkladu“ zabýval, a vyjádřil následující

²³ Podle Rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 33 Cdo 1958/2020, ze dne 25. 11. 2020

²⁴ ŠILHÁN, Josef. § 1921 [Vytknutí vad v reklamační lhůtě]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 907, marg. č. 26.

právní názor: „Užívá-li zákonodárce formulaci "bez zbytečného odkladu", znamená to relativně velmi krátkou lhůtu nepřekračující několik dní od zjištění vady. Vyděluje tak z obecného režimu nároků z odpovědnosti za vady právo na odstoupení od smlouvy, které podřizuje vlastnímu režimu.“ Nejvyšší soud tedy zastává vcelku jednoznačný názor, že lhůta „bez zbytečného odkladu“ není za účinnosti občanského zákoníku jakousi pořádkovou lhůtou, ale lhůtou se kterou je spojeno promlčení práva z vadného plnění pro opožděné vytknutí vady.

Pro odstranění všech pochybností v citovaném rozsudku Nejvyšší soud 33 Cdo 2488/2020 vypořádává i rozdíl oproti původní právní úpravě, a nepřímou taktéž závěry výše citovaného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1300/2006, když uvádí, že: „Názor odvolacího soudu, že lhůta bez zbytečného odkladu je lhůtou pořádkovou a není s ní spojen zánik práva, je z pohledu shora uvedeného výkladu mylný. Nemůže obstát již proto, že pro něj nelze nalézt jakoukoli oporu jak v textu citovaných ustanovení občanského zákoníku, tak ani v jejich výkladu.“

Jinými slovy, lze uzavřít, že pro vznik nároku na právo z vadného plnění, který je podmínkou bezpodmínečně úspěšného uplatnění nároku z práva z vadného plnění před soudem, je vytknutí vady formálně správným způsobem ve stanovené lhůtě. Vytknutí vady však samo o sobě nepostačuje k úspěšnému uplatnění práva z vadného plnění.

2.5.2.1. Oznámení vady

Vytknutí vady však není jedinou povinností, kterou právní úprava do 6. 1. 2023 stanovila ve vztahu k nabyvateli vadného plnění, kdy další povinnost byla zakotvena ustanovením § 1922 občanského zákoníku, který stanoví povinnost nabyvatele oznámit zciziteli zjištění vady a předat zciziteli předmět plnění, nebo jej uschovat takovým způsobem, který umožní zciziteli přezkoumání vady. Porod upozorňuje, že není zřejmé, jaký byl vztah mezi vytknutím vady ve smyslu § 1921 občanského zákoníku a oznámením o zjištění vady zciziteli.²⁵

²⁵ POROD, Jakub. § 1922 [Oznámení vady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 2.

²⁵ POROD, Jakub. § 1922 [Oznámení vady]. Marg. č. 2

Upozornění na nejednoznačnost rozdílu mezi vytknutím vady a oznámením vady však může mít vcelku významné praktické implikace. Podle ustanovení § 1921 odst. 1 občanského zákoníku musí nabyvatel vytknout vadu bez zbytečného odkladu od okamžiku kdy měl možnost vadu zjistit, nejpozději však do šesti měsíců, podle ustanovení § 1922 občanského zákoníku musí ve stejné lhůtě tuto vadu taktéž *oznámit*. Jaký však byl vztah mezi vytknutím a oznámením není zřejmé.

Podle ustanovení § 2106 odst. 2 občanského zákoníku pak musí, v případě, že se jedná o smlouvu kupní, současně při, nebo bez zbytečného odkladu po oznámení (nikoliv vytknutí) vady sdělit, jaké si zvolil právo z vadného plnění z těch, které mu nabízí ustanovení § 2106 odst. 1 občanského zákoníku v případě podstatného porušení smlouvy, nebo ustanovení § 2107 občanského zákoníku v případě nepodstatného porušení smlouvy.

Již nyní předstírám, že je nabíledni, že racionální kupující nebude takové rozhodnutí činit bez předchozí úvahy, za účelem správného rozhodnutí mu samozřejmě mohou vzniknout i určité náklady (jako např. porada s advokátem, vypracování znaleckého posudku k určení požadované slevy z kupní ceny) etc., ty však může uplatnit pouze ve lhůtě jednoho měsíce od uplynutí lhůty pro vytknutí vady v souladu s ustanovením § 1923 občanského zákoníku. Problematice nákladů se věnuji pak detailně v pozdější části této práce.²⁶

Podstatnou změnu k terminologické problematice oznámení vady nicméně představuje **novela občanského zákoníku zákonem č. 374/2022 Sb. s účinností od 6. 1. 2023. Pojem „oznámení vady“ byl totiž i v § 1922 občanského zákoníku nahrazen pojmem „vytknutí vady“.** Důvodová zpráva k zákonu 374/2022 Sb. k novele ustanovení § 1922 občanského zákoníku konkrétně uvádí: *„V souvislosti s transpozicí směrnice 2019/771 se navrhuje sjednotit terminologii užívanou v souvislosti s vytýkáním vad, oznamováním vad a uplatňováním práv z vadného plnění. Preferuje se termín „vytknutí vady“, s nímž pracuje právě obecná úprava práv z vadného plnění. Vytknutí vady má být pojímáno široce, nemusí s ním být spojen již konkrétní požadavek na nápravu. Nabyvatel vadu vytkne označením vady nebo oznámením, jak se projevuje – viz § 1921 odst. 1 OZ.“²⁷*

²⁶ K tomu srov. kapitolu 4.7

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

2.5.2.1. Uplatnění práva z vadného plnění

Pro vznik nároku nabyvatele na uplatnění práva z vadného plnění je pak podstatná skutečnost, že nabyvateli náleží právo volby toho, čeho se bude na zciziteli domáhat pro odstranění práva z vadného plnění.

Ustanovení § 1923 občanského zákoníku práva Nabyvatele rozlišuje podle toho, zda vada předmětu plnění je odstranitelná, nebo neodstranitelná. V případě, že je vada odstranitelná, může se nabyvatel vadného předmětu plnění domáhat odstranění vady opravou, doplněním toho, co chybí, anebo alternativně přiměřené slevy z kupní ceny. Co se týče volby druhu odstranění vady, Porod zastává názor, že tato volba náleží nabyvateli, a to na základě použití analogie s ustanovením § 1926 odst. 3 občanského zákoníku.²⁸

Jak uvedl Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1958/2020 ze dne 25. 11. 2020, tak: *„Podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu k řádnému uplatnění práv z odpovědnosti za vady prodané věci nestačí vadu prodávajícímu vytknout (reklamovat), ale je nutné, aby kupující zároveň uvedl, jaké právo z důvodu reklamované vady vůči prodávajícímu uplatňuje (srov. např. rozsudek ze dne 25. 5. 2016, sp.zn. 33 Cdo 4944/2015, rozsudek ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4540/2015, usnesení ze dne 30. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 2513/2013).“*

Z rozsudku sp. zn. 33 Cdo 4944/2015 ze dne 25. 5. 2016 pak vyplývá, že dle Nejvyššího soudu nejde o praxi, o které by bylo v rámci občanskoprávního kolegia sebemenšího sporu, když soud tamnímu neúspěšnému dovolateli vzkázal, že: *„Dovolatel se mylí, dovozuje-li, že právo na slevu z ceny nelze žalobci přiznat, protože ke vzniku nároku z odpovědnosti za vady (a tedy i k započetí běhu promlčecí doby) není nezbytné, aby objednatel – vedle vytčení vad díla – uplatnil u zhotovitele v záruční době i odpovídající právo z odpovědnosti za vady; odvolací soud při řešení nastolené otázky vyšel z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, kterou dovolací soud nehodlá měnit. **K tomu, aby uplynutím záruční doby nedošlo k zániku práv z odpovědnosti za vady věci zhotovené na zakázku, nestačí v průběhu záruční doby vadu zhotoviteli vytknout (reklamovat), ale je nutné, aby v této lhůtě zároveň uvedl, jaké právo z důvodu reklamované vady vůči zhotoviteli uplatňuje.**“*

²⁸ POROD, Jakub. § 1923 [Práva z vadného plnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 4.

Jinými slovy, o dobrověrném kupujícím (nabyvateli), který vadu zjistil, bez zbytečného odkladu vytkl (případně i oznámil) stále ještě nemůžeme říci, že uplatnil právo z vadného plnění takovým způsobem, aby mu k jeho právo přibyl odpovídající *nárok*.

V totožném rozsudku, který je citován výše Nejvyšší soud uvedl, že: „*Teprve uplatněním práva z odpovědnosti za vady, tj. (opět) jednostranným právním úkonem kupujícího adresovaným prodávajícímu, kterým kupující dává na vědomí, jaké právo v souvislosti s reklamovanou vadou zvolil, vznikne kupujícímu v rámci odpovědnostního vztahu konkrétní povinnost odpovídající uplatněnému právu.*“²⁹

Jsem toho názoru, že názor Nejvyššího soudu v citovaném rozsudku vyslovený může být poněkud zavádějícím. *A contrario* z něj totiž lze dovozovat, že nabyvatel, který vadu zjistil, včas vytkl (a případně oznámil), právo z vadného plnění nemůže úspěšně vymoci u soudu, pakliže si zároveň nestačil v reklamační lhůtě nezvolil právo, které z vadného plnění míní uplatnit.

Domnívám se, že s takovým výkladem lze polemizovat. Vždyť totiž v první řadě ustanovení § 1923 občanského zákoníku zakládá nabyvateli možnost volby způsobu plnění. Modalita způsobu plnění pak detailně řeší ustanovení § 1926 odst. 1 a 2 občanského zákoníku. Z těch vyplývá, že, pakliže má nabyvatel domnělou povinnost ke zvolení způsobu „likvidace“ práva z vadného plnění, a tedy **volbu způsobu plnění**, nevykonání této volby nemá za výsledek nic jiného, nežli přechod **práva volby na stranu druhou**, v tomto případě na zcizitele. Z žádného z dotčených ustanovení pak ale dle mého názoru nelze vyčíst, že by bez volby plnění práva z vadného plnění mělo dojít k zániku, nebo dokonce k „nevzniku“ tohoto práva, byť judikatura Nejvyššího soudu je v tomto ohledu zcela konzistentní, jak bylo uvedeno dříve.

Situace je transparentnější v případě úpravy pro kupní smlouvu, kde podle ustanovení § 2106 odst. 3 občanského zákoníku má nevykonání volby práva z vadného plnění toliko limitaci práv z vadného plnění na ty uvedené v ustanovení § 2107 občanského zákoníku, znovu však stále za současného uplatnění § 1926 občanského zákoníku.

²⁹Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1958/2020 ze dne 25. 11. 2020.

Skutečnost, že nedojde vedle vytknutí vady k uplatnění konkrétního práva z vadného plnění dle Nejvyššího soudu je možno interpretovat tak, že vytknutí, jakožto jednostranný adresný právní úkon nemá právní účinky. Uplatnění konkrétního práva z vadného plnění je tedy, v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, třeba považovat za **zcela zásadní podmínku pro vznik povinnosti zcizitele k uspokojení práva z vadného plnění.**

2.5.2.1. Volba práva z vadného plnění

Ustanovení § 1923 občanského zákoníku v obecné rovině stanoví, že nabyvatel má celkem tři varianty formy práva z vadného plnění, kterých se může domáhat (po splnění výše popsaných podmínek), a tj. domáhat se opravy nebo doplnění toho co chybí, nebo přiměřené slevy z ceny v případě odstranitelných vad. V případě, že se jedná o vadu neodstranitelnou, nebo o vadu, pro kterou nelze předmět užívat, může pak nabyvatel odstoupit od smlouvy, anebo se domáhat přiměřené slevy z ceny. V principu se tedy forma práva z vadného plnění odvíjí od toho, zda se jedná o vadu odstranitelnou, nebo vadu neodstranitelnou (a zároveň takovou, pro kterou nelze věc užívat). Zvláštní úpravu pak občanský zákoník stanoví pro práva z vadného plnění pro smlouvu kupní v ustanovení § 2107, nebo tomu odpovídající práva z vadného plnění pro smlouvu o dílo v ustanovení § 2616 (s rozdílem požadavku provedení náhradního díla zvláštní povahy).

Podstatný rozdíl, na který upozorňuje Bánayiová je ta, že v rámci obecné úpravy v § 1923 občanského zákoníku oproti zvláštní úpravě v § 2106 občanského zákoníku, pro kupní a směnou smlouvu a smlouvu o dílo, není na nabyvatele kladen požadavek provést volbu již v rámci oznámení (resp. vytknutí) vady.³⁰

Požadavek přiměřené slevy z kupní ceny

V této části diplomové práce se zabývám otázkou přiměřené slevy z kupní ceny, a to zejména s ohledem na metriky užívané ke stanovení „**přiměřené**“ slevy z kupní ceny.

³⁰BÁNAYIOVÁ, Alena. § 1923. In: BAJURA, J., BÁNAYIOVÁ, A., BĚLINA, M., ČERNÁ, S., DOLANSKÁ BÁNAYIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., HOLCOVÁ, I., HORÁČEK, T., HUMLÍČKOVÁ, P., JENDŽELOVSKÝ, M., KRAMAŘÍK, R., KŘEŠŤANOVÁ, V. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-28]. ASPI_ID KO89_e2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Požadavek přiměřené slevy z kupní ceny může nabyvatel vznést bez ohledu na to, zda je vada odstranitelná, či nikoliv (stejně tak nelze-li pro ni předmět plnění řádně užívat).³¹

Bányaiová upozorňuje, že ustanovení § 1923 občanského zákoníku vůbec nestanoví kritéria pro určení výše slevy, neboť se jedná o faktickou otázku³², zjevně tedy takovou, která je odvislá od kritérií konkrétního případu.

Tuto neurčitost, spočívající v ponechání prostoru pro úvahu soudu, kterou odborná literatura považuje za veskrze pozitivní, nicméně do jisté míry nabourává novela občanského zákoníku zákonem č. 374/2022 Sb., jež vešla v účinnost 6. 1. 2023 a to ve vztahu k prodeji zboží v obchodě. Ustanovení § 2171 odst. 2 občanského zákoníku totiž od roku 2023 v konkrétním případě prodeje zboží v obchodě stanoví, že „**Přiměřená sleva se určí jako rozdíl mezi hodnotou věci bez vady a vadné věci, kterou kupující obdržel.**“, přičemž dle důvodové zprávy jde o promítnutí čl. 15 směrnice 2019/771.³³

Judikatura Nejvyššího soudu je ustálená v tom, že výše slevy z kupní ceny závisí zejména na povaze a rozsahu vady, a to vzhledem k její kupní ceně, dále též na míře jakou se vzniknuvší (nebo existující) vada projevuje ve snížení funkčních vlastností věci, její estetické hodnotě, na další upotřebitelnosti a dále též na ceně nutných oprav věci. Při stanovení takové výše slevy z kupní ceny se přihlíží mimo jiné, nikoliv však pouze, k ceně opravy, pakliže byla věc opravena (ze strany kupujícího). Pro určení přiměřené slevy z kupní ceny je však nutno přihlídnout též ke skutečnosti, zda případná oprava věc zhodnotila.³⁴ Tuto skutečnost potvrzuje Nejvyšší soud i v rozhodnutích navazujících.³⁵ Toto je zásadní vzhledem ke skutečnosti, že dojde-li ke zhodnocení věci její opravou, může dojít k neodůvodněnému majetkovému prospěchu na straně nabyvatele původně vadného plnění, a tedy k bezdůvodnému obohacení.³⁶

³¹ Srov. § 1923 občanského zákoníku

³² BÁNYAIOVÁ, Alena. § 1923. In: BAJURA, J., BÁNYAIOVÁ, A., BĚLINA, M., ČERNÁ, S., DOLANSKÁ BĀNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., HOLCOVÁ, I., HORÁČEK, T., HUMLÍČKOVÁ, P., JENDŽELOVSKÝ, M., KRAMAŘÍK, R., KŘEŠTANOVÁ, V. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-28]. ASPI_ID KO89_e2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³³ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES

³⁴ Nejvyšší soud, 32 Odo 956/2002, 28. 1. 2004

³⁵ Nejvyšší soud, 33 Cdo 1188/2013, 28. 5. 2013

³⁶ Nejvyšší soud, 32 Cdo 4917/2010, 3. 4. 2012

Otázka přiměřenosti slevy z kupní ceny by naopak neměla být otázkou soudního uvážení ve smyslu § 136 o.s.ř., který stanoví, že výši nároku zjistitelnou s nepoměrnými obtížemi, nebo nezjistitelnou vůbec určí soud podle své úvahy. Dle výše odkazované judikatury Nejvyššího soudu dopadá ustanovení § 136 o.s.ř. na situace, kdy je nárok prokázán co do svého právního základu a obtíže skutkových zjištění či úplná nemožnost těchto zjištění jsou spojeny jen s výší uplatněného nároku. Nepoměrné obtíže při zjišťování výše nároků mohou být dány i nepřiměřenými náklady na zjišťování okolností rozhodných pro výpočet výše nároku, které hrubě neodpovídají výši vymáhaného nároku.³⁷

Pro posouzení přiměřené slevy z kupní ceny lze mimo jiného vyjít taktéž z metriky obsažené ve čl. 50 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG), který stanoví, že „*kupující může snížit kupní cenu bez ohledu na to, zda kupní cena byla již zaplacená, či nikoli, a to v rozsahu odpovídajícím poměru mezi hodnotou, kterou mělo skutečně dodané zboží v době dodání, a hodnotou, kterou by mělo v této době zboží bez vad.*“, což Černá označuje za proporcionální metodu.³⁸ Zde je nicméně nutno upozornit na skutečnost, že čl. 50 CISG apriori neoperuje se subjektivním prvkem sjednané kupní ceny, kterou nicméně za zásadní považuje výše citovaná judikatura Nejvyššího soudu. Oproti proporcionální metodě stanovení přiměřenosti slevy z kupní ceny pak stojí dle Černé relativní metoda, kterou obsahuje kupř. ustanovení § 932 ABGB, s tím že rozdíl mezi těmito metodami spočívá ve stanovení rozhodného okamžiku pro stanovení výše slevy, a to buď na základě uzavření smlouvy (ABGB) nebo okamžiku dodání zboží (CISG).³⁹

Požadavek opravy a problematika opravy svépomocí

V této části diplomové práce se zabývám možností nabyvatele plnění spočívající v opravě plnění, které je zatíženo odstranitelnou vadou, jejíž opravy (nebo doplnění toho co chybí) se může nabyvatel domáhat na základě ustanovení § 1923 občanského zákoníku.

Komentářová literatura akcentuje zejména skutečnost, že odstranění vady opravou je povinností zcizitele vadného plnění, ze které mu neplyne nárok na náhradu jakýchkoliv nákladů, které musel

³⁷Nejvyšší soud, 32 Odo 956/2002, 28. 1. 2004

³⁸ČERVENÁ, Lucie. K odpovědnosti za vady při převodu podílu či akcií – 2. část. Právní rozhledy, 2021, č. 21, s. 735-744

³⁹ČERVENÁ, Lucie. K odpovědnosti za vady při převodu podílu či akcií – 2. část. s. 735-744

na opravu vady vynaložit.⁴⁰ Shodně nicméně (a to i ve vydání z roku 2022) upozorňuje Porod a skutečnost, že „*věřitel si nemůže nechat opravit vadu třetí osobou a následně požadovat náklady; bez dohody s dlužníkem by takový postup byl možný pouze tehdy, pokud by objednatel uplatnil nárok na slevu z ceny díla nebo pokud by od smlouvy odstoupil*“⁴¹, a to odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. Cdo 4379/2008.

Zde si dovoluji upozornit na skutečnost, že Nejvyšší soud (byť toliko v tříčlenném senátu) tento názoru dále rozšířil ve prospěch nabyvatele, příkladmo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4167/2014, kde uvedl, že „*jestliže se zhotovitel odmítl zabývat odstraněním řádně reklamované vady díla, má objednatel právo na slevu z ceny díla, i když si nechal vadu odstranit třetí osobou a o této skutečnosti před odstraněním vady zhotovitele neuvědomil*“. Tato skutečnost je zásadní zejména s ohledem na fakt, že do jisté míry prolamuje limity ustanovení § 1925 občanského zákoníku, neboť umožňuje saturovat náklady na odstranění vady „svépomocí“.

I za takové situace se nicméně uplatní výlučná exkluzivita práva z vadného plnění, neboť i takové náklady je možno uplatnit toliko v rámci žaloby z odpovědnosti za vady (z odpovědnosti za vady věci), nikoliv v rámci odpovědnost za škodu.⁴² Výstižně k tomu zejména rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. NS 33 Cdo 1508/2008 uvádí, že: „***Nárok na náhradu nákladů potřebných k odstranění vady provedené opravy je nárokem z odpovědnosti zhotovitele za vady provedené opravy; nároků, které vyplývají ze závazků z odpovědnosti za vady, se nelze domáhat z titulu náhrady škody. Není pochyb o tom, že žalovaná částka představuje náklady, které žalobce (objednatel) zaplatil třetí osobě za odstranění vad díla provedeného žalovaným (zhotovitelem) poté, kdy žalovanému, jenž uznal oprávněnost reklamace vad díla, znemožnil vytčené (odstranitelné) vady odstranit (jím zvoleným způsobem) a práce spojené s odstraněním vad objednal u jiného subjektu. Vadnost poskytnutého díla byla napravitelná jen v rámci odpovědnosti žalovaného za vady. Nelze suplovat právo z odpovědnosti za vadu právem na náhradu škody.***“

⁴⁰POROD, Jakub. § 1923 [Práva z vadného plnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

⁴¹POROD, Jakub. § 1923 [Práva z vadného plnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

⁴²Příkladmo dle NS 32 Cdo 2679/2008; NS 33 Odo 320/2005; NS 33 Cdo 1508/2008

Z výše uvedeného lze konečně uzavřít, že Nejvyšší soud zcela zřetelně akcentuje, že nabyvatel vadného plnění má právo nechat si odstranit vady (za určitých podmínek) svépomocí, resp. za využití třetí osoby, a tyto náklady pak vymáhat po převodci (zhotoviteli) vadného plnění, a to přesto, že na základě obecné úpravy práva z vadného plnění může opravu toliko požadovat. Zřejmé pak nicméně dle výše citovaných rozhodnutí není to, zda je takový nárok z vadného plnění konečně naplněním požadavku opravy, nebo zda se v takovém případě požadavek na opravu „překlopí“ na požadavek na slevu z kupní ceny – ve výši odpovídajícím nákladům na opravu vady.⁴³

Právo odstoupení od smlouvy

V případě že vada zakládající právo z vadného plnění představuje vadu, pro kterou nelze předmět plnění řádně užívat, anebo jedná-li se o vadu neodstranitelnou (přičemž tyto dvě podmínky se vzájemně nevylučují) zakládá takové vadné plnění právo nabyvatele možnost odstoupit od smlouvy, anebo se domáhat přiměřené slevy z ceny plnění (kdy tyto dvě možnosti se již, dle prostého jazykového výkladu vzájemně vylučují).

Přiměřené slevě z ceny plnění, kterou lze požadovat v případě odstranitelných i neodstranitelných vad se věnuje podkapitola „*Požadavek přiměřené slevy z kupní ceny*“ výše. V této části je rozebráno toliko právo odstoupit do smlouvy dle věty druhé ust. § 1923 OZ.

Šilhán řadí odstoupení od smlouvy v rámci uplatnění práv z vadného plnění mezi tzv. následná sankční odstoupení od smlouvy.⁴⁴

Jedná se o zákonný předpoklad práva odstoupení od smlouvy, na který odkazuje obecná úprava ustanovení § 2001 občanského zákoníku. Porod dovozuje, že se nicméně neužije tzv. test podstatného porušení smlouvy, který občanský zákoník stanovuje v § 2002, a to s ohledem na skutečnost, že ustanovení § 1923 občanského zákoníku představuje speciální úpravu vůči § 2002.⁴⁵

⁴³K tomu srov. rozdíly mezi NS 33 Cdo 1508/2008 a NS 23 Cdo 4379/2008

⁴⁴ŠILHÁN, Josef. 1.3 Ve kterých případech lze odstoupit od smlouvy. In: ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 454.

⁴⁵POROD, Jakub. § 1923 [Práva z vadného plnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 14.

Přesto nicméně judikatura nižších soudů ztotožňuje právní úpravu § 1923 věty druhé občanského zákoníku s § 2002 odst. 1 občanského zákoníku.⁴⁶

Štenglová pak k odstoupení od smlouvy uvádí, že: *„je jednostranným právním jednáním a, jsou-li splněny podmínky stanovené pro možnost od smlouvy odstoupit, druhá strana nemůže účinkům odstoupení zabránit. Jakmile však strana oprávněná odstoupit od smlouvy oznámí druhé straně, že od smlouvy odstupuje, nemůže volbu již sama změnit, dohoda o tom, že k odstoupení od smlouvy nedojde, však možná je.“*⁴⁷

Podstatnou skutečností je též to, že právní úprava odstoupení od smlouvy je zásadně dispozitivní.⁴⁸ Podle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 564/2006, ze dne 4. 12. 2007, byť za úpravy občanského zákoníku z roku 1964 je dispozitivní taktéž vyloučení práva odstoupit od (kupní) smlouvy v rámci práv z vadného plnění.

⁴⁶Rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 22. 6. 2017, sp. zn. 119 C 58/2016

⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. 13.1.1 [Obecná úprava odstoupení od smlouvy]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana. Smlouva o dílo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 98.

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2637/2020, ze dne 29. 3. 2022

2.6. K důležitosti rozlišování mezi okamžikem vzniku práva z vadného plnění a nároku na právo z vadného plnění

V duchu výše uvedeného (viz kapitola 2.5 výše) se domnívám, že je na místě touto cestou důsledně rozlišovat mezi okolnostmi, které jsou předpokladem pro vznik práva z vadného plnění a mezi okolnostmi, které jsou předpokladem úspěšného uplatnění práva z vadného plnění. V (mně dostupné) odborné literatuře, i zde citované literatuře však tento rozdíl, dle mého názoru, není akcentován.

Jak jsem uvedl výše, zastávám názor, že práva z vadného plnění vznikají v okamžiku, kdy zaniká původní závazek vadným splněním. V takový okamžik nicméně nemůže nabyvatel (věřitel práva z vadného plnění) své právo úspěšně uplatnit u soudu, neboť v ten okamžik u něj bez dalšího absentuje **nárok**, tedy splnění podmínek stěžejních pro to, aby soud (nebo jiný orgán veřejné moci) právo z vadného plnění nabyvateli přiznal.

Tintěra považuje nárok za pojem nesoucí celkem dva významy, a to v první řadě jako jednu z vlastností subjektivních soukromých práv, přičemž tato vlastnost spočívá v jejich vynutitelnosti před orgány veřejné moci, a ve druhé řadě jako vlastnost práva spočívající v oprávnění žádat po jiné osobě jiné plnění. Dle tohoto autora pracuje občanský zákoník s pojmem především v prvním jmenovaném významu, což dovozuje z ustanovení § 653 odst. 1 občanského zákoníku, který se věnuje promlčecí lhůtě.⁴⁹ Preferuje tedy význam pojmu nárok jako jeho vlastnost jeho uplatnitelnosti před orgány veřejné moci.

S tímto názorem se shoduji, a do jisté míry podtrhuje výše uvedenou tezi i odděleném okamžiku vzniku práva z vadného plnění a vzniku nároku na přiznání práva z vadného plnění. Jsem toho názoru, že rozdíl mezi právem, u kterého nárok existuje, a právem u kterého nárok absentuje je pak dán pouze jeho vynutitelností před orgánem veřejné moci.

Vzniklé právo totiž bez vzniku nároku dle mého názoru bez dalšího nezaniká, toliko je oslabeno, a promlčen tedy může být toliko nároku, jakožto dílčí vlastnost subjektivního práva. Oporu pro tuto tezi nacházím kupř. v ustanovení § 609 větě druhé občanského zákoníku, která se zabývá

⁴⁹TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR, 2017. *Základy závazkového práva*. Praha: Leges. Student (Leges). ISBN 978-807-5021-243., s. 22

problematikou plnění na promlčené právo, když stanoví, že „*Plnil-li však dlužník po uplynutí promlčecí lhůty, nemůže požadovat vrácení toho, co plnil.*“ Jinými slovy v okamžiku promlčení práva (a samozřejmě při odpovídajícím namítnutí promlčení takového práva⁵⁰) dochází k zániku **nároku**, tedy jeho vymahatelnosti, resp. vynutitelnosti před soudem (potažmo orgánem veřejné moci, potažmo před státní mocí), nedojde však k zániku práva jako takového, neboť ani po libovolném plynutí času nedojde k zániku **práva** tak, aby došlo k plnění tzv. *indebite*. V tomto ohledu si dovoluji odkázat kupř. na Usnesení Nejvyššího soudu 33 Odo 1386/2006 ze dne 28. 1. 2009, ve kterém citovaný soud uvádí, že „*Obecně sice platí, že dlužník nemůže s úspěchem požadovat po věřiteli zpět to, co mu plnil z titulu bezdůvodného obohacení (nejde o plnění indebite), toto plnění však předpokládá dobrovolnost (plnění z vůle dlužníka)*“.

Zajímavým se v tomto ohledu jeví názor, který zastává Weinhold, totiž že „*Občanský zákoník vychází z koncepce promlčení práv (oproti jiným možným předmětům v historických či zahraničních souvislostech, např. promlčení žalob či promlčení nároku) – jedná se tedy o promlčení subjektivního oprávnění věřitele. Předmětem promlčení nejsou povinnosti*“. Takto vyjádřený názor podle mého názoru velice dobře podtrhuje terminologickou nesjednocenost v oblasti promlčení, lhostejno jakých práv.⁵¹

Přesto se však domnívám, že kde občanský zákoník pojednává o promlčení *práva*, jedná se ve skutečnosti o oslabení práva, a to tím způsobem, že se vytrácí subjektivní **nárok** věřitele na poskytnutí plnění, rozhodně se však nepromlčuje právo jako takové, a oprávnění věřitele promlčené plnění přijmout, tím méně požadovat. Tento názor zastává taktéž Weinhold, nicméně jej spojuje s institutem **naturální obligace**, který ovšem spojuje se situací, kdy dojde k marnému uplynutí promlčecí lhůty, a s okamžikem, kdy s právem **není spojen nepodmíněný nárok**.⁵²

Domnívám se, že definici práva, se kterým není spojen nepodmíněný nárok bez dalšího splňuje právo z vadného plnění, ve vztahu, ke kterému nedošlo ze strany nabyvatele ke splnění podmínek pro vznik nároku (tedy kupř. vytknutí a volby konkrétního práva). Lze tedy vcelku bezpečně uvažovat o tom, že právo z vadného plnění, u kterého kupř. – nedošlo k vytknutí vady ze strany nabyvatele odpovídá definici naturální obligace. Ještě zřetelnější je tato situace v případě, že

⁵⁰K tomu srov. ust. § 610 odst. 1 věty první občanského zákoníku

⁵¹WEINHOLD, Daniel, 2015. Promlčení a prekluze v soukromém právu. V Praze: C.H. Beck. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-576-3., str. 40

⁵²WEINHOLD Daniel. Promlčení a prekluze v soukromém právu. str. 49

v případě, že došlo k opožděnému vytknutí vady – jen stěží si lze představit, že takové právo z vadného plnění vůbec nevzniklo, jak někteří výše citovaní autoři naznačují.

V tomto ohledu si dovoluji výše uvedenou argumentaci o distinkci mezi právem z vadného plnění a nárokem na přiznání práva z vadného plnění blíže přiblížit v kontextu ustanovení § 2991 a násl. občanského zákoníku, které upravují problematiku bezdůvodného obohacení. Pakliže by nebyl správný závěr o tom, že právo z vadného plnění (a odpovědnost za vadné plnění) vzniká okamžikem poskytnutí vadného plnění, ale dochází k tomu až za splnění podmínek a) vytknutí vady a b) uplatnění nároku z odpovědnosti⁵³, lze dojít také k následujícím, až absurdním konstrukcím:

Za situace, kdy by kupříkladu zcizitel, vědomý si toho, že plnil vadně, a to tak, že dodal nedostatečné množství předmětu plnění, se rozhodl tuto vadu plnění sám zhojit, a to třeba ještě za situace, kdy by si ani nabyvatel nebyl vědom vadnosti plnění, plnil by dle názoru některých autorů takový zcizitel bez právního důvodu, neboť ještě nedošlo k vytknutí vady a uplatnění nároku z odpovědnosti. Pakliže by právo z vadného plnění ještě nebylo „vzniklé“, pak by jistě dodatečné plnění ze strany zcizitele bylo plněním bez právního důvodu, které by založilo bezdůvodné obohacení na straně nabyvatele. Dovedeno ad absurdum, by mohl nepoctivý zcizitel záměrně dodat vadný předmět plnění (kupř. spočívající v nedostatečném množství předmětu), následně konspirativně vadu odstranit dodáním chybějícího předmětu (v praxi si to lze představit třeba v případě opakujících se dodávek), a po uplynutí lhůty uvedené v § 1921 odst. 1 věty poslední občanského zákoníku, tedy šesti měsíců, by požadoval vydání věci zpět, neboť by touto logikou šlo o plnění *indebite*.

Na výše uvedeném příkladu ilustruji důležitost rozlišování vzniku pojmů práva z vadného plnění a pojmu nároku na právo z vadného plnění, kdy terminologická nedůslednost může vést v některých případech ke zcela absurdním závěrům.

Určitou formu eklektiky, resp. názorové konvergence, chcete-li, v otázce sankcí při opožděném vytknutí vady, nebo při absenci vytknutí nabízí Šilhán, který dovozuje, že i při pozdním nebo žádném vytknutí, stíhá nárok na právo z vadného plnění sankce „**podmíněné vymahatelnosti**“, když uvádí, že: „*Ke ztrátě vymahatelnosti dochází vždy až na námitku zcizitele (podobně jako je*

⁵³RABAN, Přemysl, 2019. Závazkové právo, s. 124

tomu u promlčení“⁵⁴, přičemž tedy dovozuje, že marné uplynutí reklamační lhůty je možno považovat za určitou dobu promlčení, z čehož však lze vyvodit, že činí rozdíl mezi promlčením práva z vadného plnění (které považuje toliko za podobné promlčení) a promlčením v obecné rovině.

Domnívám se, že je nicméně poněkud nadbytečným, vymýšlet jakýsi institut promlčení práva z vadného plnění *sui generis* v případě marného uplynutí reklamační lhůty. Vždyť čím jiným, než promlčením nároku na výkon práva ve smyslu § 609 občanského zákoníku by marné uplynutí reklamační lhůty bylo. Zcizitel jistě není povinen na dluh plynoucí z opožděné vady plnit, plnil-li by, nezaložil by na straně věřitele bezdůvodné obohacení (a nemohl by tedy požadovat vrácení toho, co plnil). Spojíme-li výše uvedené s dikcí ustanovení § 610 odst. 1 občanského zákoníku, který stanoví, že k promlčení práva soud přihledne jen za předpokladu uplatnění námitky promlčení, je zřejmé, že tato koncepce pojmově zcela odpovídá výše citované konstrukci podmíněné vymahatelnosti (promlčeného práva). Jsem toho názoru, že potřeba rozlišovat mezi tradiční „námitkou promlčení“ a jakousi „námitkou pozdního vytknutí vady“ je nadbytečná.

Je však na místě vypořádat případnou námitku toho, že promlčení je zcela svébytným a samostatným institutem, který v ustanovení § 629 občanského zákoníku stanoví rigorózní promlčecí lhůtu, a pro některá práva pak lhůtu delší, jako například právo na pojistné plnění z životního pojištění ve smyslu § 635 odst. 1 občanského zákoníku, nikdy však lhůtu kratší, kterou připouští jenom jako projev autonomie vůle stran ve smyslu ustanovení § 630 odst. 1 občanského zákoníku.

Domnívám se, že tuto případnou výtku je možno vypořádat odkazem na kolizní pravidlo *lex specialis derogat legi generali*, podle které má zvláštní úprava přednost před normou obecnější, a to v rámci jednoho předpisu, zde občanského zákoníku. Obecnou normou je zde obecná úprava institutu promlčení v hlavě V. občanského zákoníku s obecnou (subjektivní) promlčecí lhůtou tří let (resp. objektivní promlčecí lhůtou deseti let), zvláštní úprava je potom promlčení práva z vadného plnění ve smyslu ust. § 1921 občanského zákoníku, kde je obecná (subjektivní) promlčecí lhůta jako „bez zbytečného odkladu“ a objektivní promlčecí lhůta činí toliko šest (6) měsíců.

⁵⁴ ŠILHÁN, Josef. § 1921 [Vytknutí vad v reklamační lhůtě]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 907, marg. č. 27.

Totožný názor, který vyjadřují zastává taktéž Porod, který uvádí, že „*Opožděné vytknutí (tj. nevytknutí vady v subjektivní a objektivní reklamační lhůtě a patrně jak pro vady při převzetí, tak pro vady kryté zárukou) má za následek efektivní promlčení případného práva z vadného plnění.*“⁵⁵

Jedná se pak konečně o projev dvou dílčích skutečností – zaprvé, občanský zákoník uznává zásadu *vigilantibus iura script sunt*, která stanoví, že o svá práva je třeba dbát, zároveň se ale občanský zákoník významně vyhýbá prekluzi práva, a zejména pak stanovování hmotněprávních prekluzivních lhůt.

⁵⁵ POROD, Jakub. § 1921 [Vytknutí vady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

3. Historie právní úpravy vztahu práva z vadného plnění a práva na náhradu škody počínaje rokem 1811

V další části práce si dovoluji plynule přejít k dalšímu tématu, kterým je postupné řešení otázky vztahu mezi právem z vadného plnění a právem na náhradu škody, přičemž začínám historickou komparaci, ke které byla zvolena tuzemská historická právní úprava počínaje rokem 1811.

3.1. Úprava zákona č. 946/1811 Sb., Všeobecný zákoník (ABGB)

Notorieta se jeví skutečnost, že úprava občanského zákoníku v mnoha podstatných ohledech navazuje na právní úpravu Všeobecného zákoníku občanského z roku 1811 (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie), (dále jen „**ABGB**“), k čemuž se ostatně občanský zákoník, resp. zákonodárce, hlásí shodně též v důvodové zprávě. Důvodová zpráva občanského zákoníku se k tomu hlásí kupř. ve čl. 2 písm. A odst. 2, když uvádí, že: *„Základním obecným ideovým zdrojem rekodifikace je vládní návrh občanského zákoníku bývalého Československa z r. 1937, který nebyl jako zákon přijat kvůli událostem následujícím po mnichovské dohodě. Z koncepčního hlediska má význam, že tento vládní návrh sledoval modernizační revizi rakouského všeobecného zákoníku občanského (ABGB) z r. 1811 v jeho konfrontaci s novějšími evropskými zákoníky, zejména německým a švýcarským.“*⁵⁶⁵⁷

Úprava práva z vadného plnění je v ABGB obsažena v části nazvané „Správy“⁵⁸ v ustanoveních § 923 až 933 ABGB. Ustanovení § 922 ABGB je, dle mého názoru, možno bez dalšího označit za inspirační zdroj pro obecnou úpravu práva z vadného plnění obsažené v ustanoveních § 1914 až 1923 občanského zákoníku.

Ustanovení § 922 ABGB uvádí, že: *„Jestliže někdo jinému přenechá věc úplatným způsobem, odpovídá za to, že věc má vlastnosti výslovně vymíněné nebo obyčejně při ní předpokládané, a že jí lze užívat a používat podle povahy jednání, nebo podle učiněné úmluvy.“* Toliko ze samotného

⁵⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb, občanský zákoník, str. 17

⁵⁷ Zvýraznění provedeno autorem

⁵⁸ Pojem „správa“ pojmově odpovídá pojmu „právo z vadného plnění“ tak, jak jej užívá občanský zákoník.

ustanovení § 922 ABGB je možno vyčíst nejméně to, že ABGB i občanský zákoník shodně vyžadují pro vznik práva vadného plnění přenechání věci úplatným způsobem, což občanský zákoník činí v ustanovení § 1914.

Za pozornost však stojí, že občanský zákoník v ustanovení § 1914 klade důraz na to, že kdo plní (budoucí zcizitel), je povinen plnit **bez vad**. ABGB oproti tomu povinnost plnit bez vad obsahuje toliko implicitně, když stanoví v § 923 odpovědnost za vady přenechávané věci, které vyjdou najevo. Co se charakteru odpovědnosti z toho vyplývající týče, Kelblová uvádí, že *„závazek ze správy může nabyvatel uplatnit jen proti svému bezprostřednímu právnímu předchůdci a je postaven na principu **objektivní odpovědnosti** zcizitele, ať už o vadách věděl nebo nikoliv.“*⁵⁹

Podstatný znak dnešního práva z vadného plnění, který dle mého názoru v ABGB absentuje, je skutečnost, že uplatnění nároku ze správy (práva z vadného plnění), které není žádným z dotčených ustanovení § 922 – 933 ABGB explicitně podmiňováno, je povinnost věřitele, resp. nabyvatele vadu vytknout, natož pak stanovení lhůty, ve které je třeba vadu vytknout, pro její následné úspěšné uplatnění tak, jako to činí dnešní občanský zákoník. Výjimku snad činí jen § 933 ABGB, který stanovuje uhasnutí žalobního práva po uplynutí stanovené doby – což nicméně dle mého názoru nelze ztotožnit s vytknutím vady.

Mojí ambicí v tomto případě však není rozebírat celou, poněkud kazuistickou úpravu „správen“, jak označuje ABGB práva z vadného plnění, dovolím si však vyzdvihnout právní úpravu ustanovení § 932 ABGB, které se zabývá vztahem „správen“ (práv z vadného plnění) a způsobené škody. ABGB v ustanovení § 932 uvádí, že *„Je-li vada, jež je příčinou povinnosti ke správně, taková, že ji nelze již napravit a že pro ni věci nelze řádně užívat, může přijímatel žádati za úplné zrušení smlouvy, nepřekáží-li však vada řádnému užívání věci nebo lze-li ji odstranit, může žádati buď za přiměřené snížení úplaty nebo na opravu, nebo za doplnění toho, co schází. **Každým způsobem ručí odevzdatel za zaviněnou škodu. K nepatrnému snížení hodnoty se nepřihlíží.“***

Na veskrze zajímavý poznatek poukazuje Tichý ve vztahu k ustanovení § 918 odst. 1 ABGB, když konstatuje a dovozuje, že skutečnost, že strana, která byla povinna plnit, plnila vadně je se svým plněním stále v prodlení, které nadto při marném uplynutí dodatečně poskytnuté lhůty zakládá

⁵⁹KELBLOVÁ, Hana, 2009. HISTORICKÝ VÝVOJ ODPOVĚDNOSTI ZA PRÁVNÍ VADY VĚCI V PRÁVU ČESKÝCH ZEMÍ. In: Dny práva - 2010 - Days of Law. Brno: Masarykova univerzita, s. 1562. ISBN 978-80-210-5305-2.

právo odstoupit od smlouvy.⁶⁰ Tato skutečnost je podstatná zejména s ohledem na systematický výklad podaný výše k ustanovení § 1914 odst. 2 občanského zákoníku, ze kterého lze vyčíst, že i vadné splnění má soluční účinky na závazek, a má toliko za následek vznik sekundárního odpovědnostního vztahu – zatímco ABGB s vadným plněním na základě § 918 odst. 1 ABGB spojuje taktéž prodlení na straně vadně plnícího zcizitele – dlužníka.⁶¹

Domnívám se pak, že ustanovení § 932 ABGB v pojmových znacích zcela odpovídá ustanovení § 1925 občanského zákoníku. Výše zvýrazněná formulace pojmově odpovídá tomu, že právo z vadného plnění nevyklučuje právo na náhradu škody. Co oproti ABGB absentuje v obecné úpravě práva z vadného plnění v úpravě občanského zákoníku, je vyloučení nepatrného snížení hodnoty z působnosti tzv. správen, resp. práva z vadného plnění.

3.1.1. Judikatura Nejvyššího soudu k nárokům ze správy dle ABGB a dovození exkluzivity práv z vadného plnění

Co však oproti aktuálně platné právní absentuje v ABGB, je **explicitní** stanovení výlučné speciality „správen“ vůči náhradě škody, tak jak to činí občanský zákoník právě v diskutovaném ust. § 1925. Přesto by však nebyl správný závěr, že právní řád výlučnou specialitu, resp. exkluzivitu práv z vadného plnění vůči právu na náhradu škody neobsahuje. V rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. NS R I 136/19, Vážný 132 se dotčený soud věnoval situaci, kdy posuzoval nárok žalobkyně vyvěrající z provedení stavebních prací na domě žalobkyně, které měly způsobit, že se v opravovaném domě usadila houba (plíseň). Nejvyšší soud v dotčeném rozhodnutí uvedl, že *„Nárok na náhradu z důvodu, že následkem neodbornicky provedené práce stavební se utvořila v domě houba, není nárokem ze správy, nýbrž ryzím nárokem na náhradu škody.“*⁶²

Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí dále uvedl, že popsáný nárok Žalobkyně není nárokem na právo z vadného plnění (nárokem ze správy) ve smyslu § 932 ABGB., neboť Žalobkyně v předmětné věci neuplatnila nároky, které by byly spojeny s plněním jako takovým (stavebními pracemi), nýbrž nároky na náhradu dalších škod, které teprve vzešly z vadnosti díla. Je tedy

⁶⁰TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). Acta Universitatis Carolinae. Iuridica [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, (3), 105-151 [cit. 2023-05-29]. ISSN 0323-0619.

⁶¹ Rakouská právní úprava tak činí dodnes – k tomu srov. kapitulu 6.1 dále

⁶² LAVICKÝ, Petr a Petra POLIŠENSKÁ, 2015. Zánik závazků. Praha: Wolters Kluwer. Judikatura k rekonstrukci. ISBN 978-80-7478-907-6.

zřejmé, že Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí i bez existence výslovného, explicitního, ustanovení, které by zakládalo výlučnou specialitu nároků ze správy (práv z vadného plnění) dovozuje, že tyto dva instituty je třeba důsledně odlišovat. Tento názor, totiž že uplatněný nárok není nárokem z práva z vadného plnění ale „ryzím“ nárokem na náhradu škody v předmětném řízení zaujal před Nejvyšším soudem již soud odvolací, který se vyjádřil i k elementární důležitosti rozlišování mezi těmito instituty, když posuzoval charakter odpovědnosti v rámci jednotlivých institutů: „*Předem dlužno vytknouti, že nárok ze správy není totožným s nárokem, na náhradu škody; za správu se ručí i bez zavinění, kdežto náhrada škody zavinění předpokládá.*“⁶³

Z toho lze učinit vcelku jednoznačný závěr, že úprava ABGB koncipuje odpovědnost dlužníka za vadné plnění jako odpovědnost **objektivní**, když soud uvádí, že „*za správu se ručí i bez zavinění*“⁶⁴, stejně tak, jako to činí dnešní občanský zákoník.

Na tomto místě je dlužno podotknout, že ABGB, shodně jako řada tehdejších kodexů, nepřevzala původní římskoprávní rozlišení porušení smlouvy od jiných případů náhrady škody, a tedy rozlišení na kontraktní a deliktní odpovědnost. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku v tomto ohledu uvádí, že tehdejší právní nauky „*vycházely z přirozenoprávní nauky a podstatu protiprávnosti spatřovaly v porušení přirozeného práva. Proto se jim také oddělení kontraktní a deliktní povinnosti k náhradě škody jevilo jako umělá kazuistika.*“⁶⁵ V otázce odpovědnosti za náhradu škody a odpovědnosti za vadné plnění se však otevírá relativně zajímavá otázka rozdílu v charakteru odpovědnosti v úpravě ABGB a úpravách pozdějších, resp. nynějších.

V okamžiku, kdy Nejvyšší soud v předmětném rozhodnutí posuzuje charakter žalobního nároku, tedy zda se jedná o nárok na náhradu škody, nebo na nárok ze správy (právo z vadného plnění), uvádí ještě následující tezi: „*Nárok žalobní jest nárokem na náhradu škody dle § 1153 obč. zák. starého znění ve spojení s §§ 1295 a 1299 obč. zák. (Viz též § 919 obč. zák. starého znění a 1. odst. § 116 hořejšího cis. nař. z r. 1916.) Opačné mínění rekurentčino jest mylné. Následkem toho nelze, jak soud odvolací správně uvedl, žádost žalobní zamítnouti z důvodu toho, že žaloba podána byla **teprve po uplynutí preklusivní lhůty uvedené v § 933 obč. zák.***“⁶⁶ Jak jsem upozornil již výše, ABGB nestanovuje v úpravě správen povinnost věřitele vadu vytknout před jejím uplatněním před

⁶³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 4. 1919, sp. zn. R I 136/19

⁶⁴ Tamtéž, tedy rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 4. 1919, sp. zn. R I 136/19

⁶⁵ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku, str. 568

⁶⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 4. 1919, sp. zn. R I 136/19

soudem, z věty poslední citované části citovaného rozhodnutí je však možné vyčíst, že je ABGB přísnější vůči věřiteli, co se týče lhůty pro uplatnění žalobního nároku před soudem. S uplynutím lhůty tří let pro uplatnění práva ze správ u movitých věcí, resp. uplynutím šesti týdnů u vad dobytka, totiž ABGB spojuje v duchu výše citovaného judikátu nikoliv promlčení takového práva, jako to činí občanský zákoník, ale jeho prekluzi, a tedy úplný zánik.

Weinhold však upozorňuje, že pojem prekluze není v ABGB upraven výslovně a jedná se o pojem, který byl ve vztahu k tomuto předpisu přisouzen až právní teorií.⁶⁷

Lze tedy shrnout, že ABGB upravovalo relativně komplexní úpravu odpovídající dnešní úpravě práva z vadného plnění, které označovalo jako nároky ze správ. Vztah nároků ze správ a práva na náhradu škody byl řešen ustanovením § 932 ABGB, byť s nižší mírou výslovné právní úpravy, než jak je tomu v případě § 1925 občanského zákoníku, obdobný vztah byl nicméně dovozován tehdejší judikaturou. Odpovědnost za vadné plnění byla v ABGB koncipována jako objektivní odpovědnost zcizitele, odpovědnost za škodu potom jako odpovědnost subjektivní, oproti dnešní právní úpravě ovšem s tím rozdílem, že ABGB neobsahuje striktní oddělení jednotlivých druhů odpovědností za škodu (kupř. smluvní a deliktní), tak, jako dnešní občanský zákoník.

Výše citovaná judikatura poukazuje na to, že Nejvyšší soud nejpozději ve 20. letech minulého století zdůrazňuje nutnost rozlišování mezi jednotlivými instituty práva na náhradu škody a práva z vadného plnění, a upozorňuje na jejich vzájemnou exkluzivitu.

3.2. Úprava zákona č. 1/1863 ř.z., Obchodní zákoník

Zákon č. 1/1863 ř.z, Obchodní zákoník (dále jen „**obchodní zákoník**“) z roku 1863 komplexní úpravu práv z vadného plnění neobsahoval, a v mnohých ohledech se za své účinnosti spoléhal na obecnou úpravu ABGB, a to i v otázkách práva z vadného plnění.

Pomineme-li skutečnost, že obchodní zákoník oproti ABGB zcela opustil pojem „správy“, obsahuje jedinou dílčí úpravu práva z vadného plnění v Rozdílu druhém – o koupi.

⁶⁷WEINHOLD, Daniel. Promlčení a prekluze v soukromém právu, str. 19

Oproti ABGB se v právní úpravě obchodního zákoníku objevuje povinnost nabyvatele k vytknutí vady, a to konkrétně ve čl. 347 obchodního zákoníku, který upravuje povinnost nabyvatele k bezodkladné kontrole a ohledání zboží, které bylo posláno „od někud jinud“. V případě, že shledá nedostatek dodaného zboží, dnešní optikou tedy jeho vadu, tíží jej povinnost vyrozumět o takové skutečnosti prodávajícího – dnešní optikou tedy povinnost vadu vytknout.

Jsem toho názoru, že tato úprava v pojmových znacích odpovídá dnešnímu ust. § 1921 občanského zákoníku, který shodně ukládá nabyvateli povinnost k vytknutí vady bez zbytečného odkladu od okamžiku poté, kdy měl možnost věc prohlédnout a věc zjistit, resp. v ustanovení § 2112 občanského zákoníku, v případě koupě movité věci.

Článek 349 odst. 2 a 3 obchodního zákoníku pak řeší, zda je vytknutí vady předpokladem přiznání práva z vadného plnění kdy lze vypozařovat, že tato úprava je de facto totožná s ustanovením § 1921 občanského zákoníku, když uvádí, že: „*Žaloby proti prodávajícímu pro vady a nedostatky promlčují se za šest měsíců po tom, co zboží dodáno bylo kupujícímu. Obrany pominou, když se oznámení vad objevených, jakž předepsáno v čl. 347., v běhu šesti měsíců po tom, co zboží kupujícímu bylo dodáno, neodešle. Bylo-li oznámení způsobem tímto učiněno, obrany ve své moci zůstanou.*“ Jinými slovy, právo z vadného plnění lze u soudu úspěšně uplatnit jenom za předpokladu, že vada byla vytknuta ve lhůtě šesti měsíců tak jako tomu je v případě nynějšího občanského zákoníku.

V otázce vztahu nároků práva z vadného plnění a náhrady škody způsobené vadným plněním nicméně Obchodní zákoník žádnou novou úpravu oproti ABGB nepřinesl, kdy naopak spoléhal na úpravu obsaženou v ABGB, která je popsána výše, a zachovává tedy, judikaturou dovozený, vztah exkluzivity práv z vadného plnění.

3.3. Úprava zákona č. 141/1950 Sb., Občanského zákoníku z roku 1950

Občanský zákoník z roku 1950 (dále jen „**OZ 1950**“) vzešlý z tzv. právnické dvouletky obsahuje úpravu odpovědnosti za vady v ustanoveních § 225 a násl. OZ 1950.

Konkurence, resp. vztah, nároků z odpovědnosti za vady a nároků na náhradu škody jsou explicitně řešeny ustanovením § 238 OZ 1950, když stanovují, že uplatnění práva z vadného plnění nárok na náhradu škody nevyklučuje, tedy shodně s výše diskutovanou úpravou ABGB.

Tichý ustanovení § 238 OZ 1950 interpretuje v tom smyslu, že dotčené ustanovení připouští nárok na náhrady škod tzv. následných⁶⁸, když toto ustanovení stanoví, že uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevyklučuje nárok na náhradu škody **z vady vzešlé**. Otázka rozsahu takto potenciálně odškodňované újmy je pak diskutována, nikoliv toliko v kontextu OZ 1950 v části této práce věnující se náhradě škody způsobené vadným plněním.

Co se týče vytknutí vady, resp. obecné uplatnitelnosti práva z vadného plnění, Weinhold poukazuje na skutečnost, že zmeškáním jednostranného úkonu ze strany věřitele zanikl nárok za odpovědnosti za vady, a tedy, že takové zmeškání bylo stiženo prekluzí práva. Jednostranným právním úkonem se pak rozumí vytknutí, resp. terminologií OZ 1950 *oznámení vady*, ve smyslu § 232 OZ 1950.⁶⁹

V tomto lze spatřovat relativně zásadní rozdíl oproti úpravě současného občanského zákoníku, který s neuplatněním práva z vadného plnění prekluzi práva nespojuje. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku k tomu uvádí, že: „*Práva z vadného plnění musí být uplatněna včas. Nestane-li se tak, nespojuje s tím osnova zánik práva, protože se vůbec snaží vyhybat institutu prekluze. Zakládá se však právo zcizitele namítnout opožděné vytknutí vady.*“⁷⁰

Nejedná se nicméně o otázku specifickou jenom pro právo z vadného plnění, kdy OZ 1950, aniž bych si k němu dovolil širší hodnotící soud, vedený myšlenkou autoritativního řízení společnosti, zcela popírá iusnaturalistické koncepce, jejichž projevem je koneckonců i preference promlčení, před prekluzí práva, a tedy zachováním naturální obligace v souladu se zásadou *pacta sunt servanda*.

⁶⁸TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). Acta Universitatis Carolinae. Iuridica [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, (3), 105-151 [cit. 2023-05-29]. ISSN 0323-0619.

⁶⁹WEINHOLD, Daniel. Promlčení a prekluze v soukromém právu, str. 22-23

⁷⁰Důvodová zpráva k občanskému zákoníku k ust. § 1925, str. 461

3.4. Úprava zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku

Zákon č. 40/1964, Občanský zákoník (dále jen „OZ 1964“), který svojí účinností předchází aktuálně platný a účinný český civilní kodex obsahoval obecnou právní úpravu práva z vadného plnění v ustanoveních § 499 až 510 OZ 1964.

Jsem toho názoru, že právní úprava OZ 1964 a občanského zákoníku se v podstatných znacích významně neliší, a to včetně povinnosti k vytknutí vady.

Shodně jako OZ 1950 nicméně s nesplněním povinnosti k vytknutí vady v ustanovení § 504 OZ 1964 spojuje tehdejší zákonodárce **prekluzi práva**, na rozdíl od koncepce, kterou přijal občanský zákoník současný.

Souběh nároku práva z vadného plnění a práva na náhradu škody je řešen v ustanovení § 510 OZ 1964, kdy toto ustanovení obsahuje právní úpravu srovnatelnou s ustanovením § 1925 dnešního občanského zákoníku, když uvádí, že: *„Uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevylučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla.“*

Určitý syntaktický rozdíl mezi ustanovením § 1925 OZ a § 510 OZ 1964 je možno pozorovat v koncepčním přístupu k pojetí odpovědnosti. Důvodová zpráva k současnému občanskému zákoníku k ustanovení § 24 občanského zákoníku uvádí k problematice pojetí odpovědnosti následující: *„Osnova opouští pojetí odpovědnosti jako hrozby sankcí. Tato konstrukce opanovala od 70. let minulého století českou právní doktrínu po dlouhých diskusích v 50. a 60. letech a spojuje nástup odpovědnosti s porušením právní povinnosti. Osnova se naopak přiklání k pojetí odpovědnosti v duchu tradic antické a křesťanské civilizace, podle nichž člověk odpovídá za své jednání v plném rozsahu, a odpovídá tedy především za to, že se chová řádně, po právu a že splní své povinnosti. Vzhledem k tomu se v návrhu slovo „odpovědnost“ používá jen velmi zřídka, protože zákonný text vystačí ve většině případů s termínem povinnost. Odstraňuje se tak nedůslednost současných formulací platného občanského zákoníku, který termín „odpovědnost“ používá v různých významech a často i zbytečně.“⁷¹*

⁷¹Důvodová zpráva k občanskému zákoníku, k ust. § 24, str. 47-48

Zatímco OZ 1964 tedy hovoří o odpovědnosti za vady, jakožto pasivní povinnosti dlužníka z vadného plnění, resp. zcizitele vadného předmětu plnění, současný občanský zákoník pasivní koncepci odpovědnosti opouští a vychází naopak z koncepce aktivního práva věřitele z vadného plnění a tomu odpovídající povinnosti dlužníka, zcizitele vadného předmětu plnění, právo z vadného plnění uspokojit, a to ještě toliko za předpokladu, že věřitel toto své právo náležitým způsobem nárokuje.

4. Náhrada škody a její vztah k právům z vadného plnění v pojetí občanského zákoníku

Tato další část předkládané diplomové práce se zabývá právem na náhradu škody způsobené vadným plněním, pro které je v aktuální právní úpravě občanského zákoníku klíčové zejména ustanovení § 1925 občanského zákoníku, které se věnuje právě vztahu institutů práva z vadného plnění a náhrady škody.

Ustanovení § 1925 občanského zákoníku konkrétně uvádí, že *„Právo z vadného plnění nevyklučuje právo na náhradu škody; čeho však lze dosáhnout uplatněním práva z vadného plnění, toho se nelze domáhat z jiného právního důvodu.“*

4.1. Význam ustanovení § 1925 Občanského zákoníku

Toto ustanovení fakticky upravuje potenciální souběh dvou možných nároků, a to práva z vadného plnění, založeného právě vadou předmětu plnění, a práva na náhradu eventuální škody, která je způsobena právě vadou předmětu plnění jako škoda následná.

Zajímavé je, že důvodová zpráva k ustanovení § 1925 občanskému zákoníku, resp. explicitně k tomuto ustanovení, o důvodech přijaté úpravy mlčí. Je tedy zřejmé, že tomu tak je, což ostatně potvrzují i níže citované judikaturní závěry, avšak komentářová literatura i výkladová stanoviska mlčí v otázce toho, co by snad mělo být důvodem pro takovou právní úpravu, která do jisté míry znevýhodňuje věřitele práva z vadného plnění, a oproti tomu zkracuje temporální úsek, po který je zcizitel vadného plnění povinen svůj dluh plynoucí z práv vadného plnění nabyvatele splnit.

4.2. Východiska právní úpravy

Ustanovení § 1925 občanského zákoníku je ustanovením, které bylo částečně převzato z ustanovení § 510 OZ 1964, kdy původní ustanovení stanovilo, že: *„Uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevyklučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla.“*

Přestože by se mohlo na první pohled jevit, že zákonodárce v rámci rekodifikace do ustanovení § 1925 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník mínil učinit určitou **změnu**, když přidal větu za středníkem, která stanovuje, že „*čeho však lze dosáhnout uplatnění práva z vadného plnění, toho se nelze domáhat z jiného právního důvodu*“, neboť ustanovení § 510 OZ 1964 neobsahuje explicitní stanovení výlučné speciality práva z vadného plnění.

Lze se vcelku bezpečně domnívat, že se o legislativní změnu, co do aplikačního významu ustanovení, v žádném případě nejedná, jak lze ilustrovat např. na příkladu Rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 15 Cdo 1612/2004, ve kterém Nejvyšší soud České republiky posuzoval uplatněný nárok na náhradu škody žalobců, „*která jim měla vzniknout tím, že dům, který koupili od žalovaných, vykazuje vady, spočívající v nedostatečně provedené hydroizolaci, nesprávně provedené kanalizaci, špatné izolaci škvárobetonových tvárníc, nekvalitním betonem v garáži a ve sklepě, nekvalitně provedené omítce, průhybu stropní konstrukce nad sklepem a nedostatečně provedené tepelné izolaci.*“⁷²

Již za účinnosti OZ 1964 se v citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud věnoval rozdílem mezi odpovědností za vady a odpovědností za škodu, kdy uvedl, že: „*Z této úpravy je zřejmé, že odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu jsou odlišnými závazkovými právními instituty, mají jiný účel a jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech vzniku odpovědnosti. Odpovědnost za vady stíhá nedostatky vlastního plnění prodávajícího a sleduje, aby se kupujícímu dostalo ze závazkového právního vztahu plnění bez jakýchkoliv vad, tedy aby jim koupená věc měla sjednané vlastnosti a netrpěla vadami. Smyslem odpovědnosti za škodu oproti tomu je, aby byla nahrazena majetková újma vzniklá následkem porušení právní povinnosti nebo v důsledku jiné právem uznané skutečnosti.*“⁷³

Z citovaného rozhodnutí lze tedy vyčíst nejméně následující dílčí závěry:

- Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu jsou rozdílné závazkové právní instituty;
- Mají odlišný účel;
- Jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech jejich vzniku.

⁷² Viz odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1612/2004, ze dne 30. srpna 2005

⁷³ Tamtéž, zvýraznění provedeno autorem.

Co se týče odlišných účelů jednotlivých právních institutů, jsem toho názoru, že se dají shrnout následujícím způsobem.

Institutu odpovědnosti za vady je dílčím projevem občanskoprávní zásady *pacta sunt servanda*, ke které se hlásí občanský zákoník v ustanovení § 3 odst. 2 písm. d), kdy stanoví, že „*daný slib zavazuje a smlouvy mají být splněny*“. Právní zásada *pacta sunt servanda* je ostatně v tomto ohledu dále specifikována a konkretizována v ust. § 1914 odst. 1 občanského zákoníku, který stanoví, že „*Kdo plní za úplatu, je zavázán plnit bez vad s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými tak, aby bylo možné použít předmět plnění podle smlouvy, a je-li stranám znám, i podle účelu smlouvy.*“

Institut odpovědnosti za škodu způsobenou vadou je oproti tomu samostatně stojícím institutem, jehož primárním účelem je náhrada újmy vzniklé jako následku vadného plnění, a jedná se tedy o institut jehož primárním účelem je restituce škody, která vznikla v důsledku škody – škoda následná, resp. z vady vzniklá. Konkrétně k tomu Nejvyšší soud ve výše citovaném rozhodnutí uvedl, že „*Škodou je přitom újma, jež vznikla jako následek vadného plnění, tj. majetková újma, spočívající nikoliv ve vadnosti samotného předmětu koupě a prodeje, nýbrž ve znehodnocení této či jiné věci v důsledku vadného plnění; pouze škoda, která z vady vznikla, je odškodnitelná v rámci náhrady škody*“⁷⁴

Jinými slovy, odpovědnost za vady jakožto primární objektivní odpovědnost osoby poskytující plnění je třeba chápat jako zvláštní součást soluční povinnosti osoby povinné k poskytnutí plnění a práva z vadného plnění jsou institutem chránícím osobu přijímající plnění – v základu jde o funkční nápravu majetkové újmy vzniklé v důsledku dodání vadného předmětu plnění. Právo na náhradu škody oproti tomu představuje sekundární (subsidiární institut) reagující na situaci, kdy vadným plněním dochází ke vzniku sekundární škody (typicky mimo samotný originální předmět plnění).

V otázce srovnání práva na náhradu škody a práva z vadného plnění dle dílčích kritérií se dále věnuji v kapitole 5. této diplomové práce.

⁷⁴Viz odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1612/2004, ze dne 30. srpna 2005, zvýraznění provedeno autorem

4.3. Obecný pojem škody

Ustanovení § 2984 občanského zákoníku zakládá obecnou úpravu náhrady majetkové a nemajetkové újmy, a konkrétně pak uvádí, že „*povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody)*“.

Obecným pojmem deliktního práva v občanského zákoníku je tedy újma, přičemž z ní je vydělen institut újmy na jmění, kterým je právě škoda. Tichý, Hrádek dovozují, že škoda není pojmem faktickým nýbrž z pohledu deliktního práva pojmem toliko právním, přičemž na základě exegeze jednotlivých nauk a snahách definovat pojem škody uvádí, že škodu lze vymezit jako nepříznivou změnu na právních statcích poškozeného.⁷⁵ Obecný pojem škody pak lze v obecné rovině dále rozlišovat na pojmy materiální (majetkové) škody a imateriální (nikoliv majetkové) škody⁷⁶.

Dle Petra pak zpřesněná terminologie občanského zákoníku rozlišuje mezi škodou, kterou se rozumí materiální újma na jmění, zatímco nemajetkovou újmu (nikoliv však nemajetkovou škodou) se rozumí újma pocíťovaná vnitřně.⁷⁷

Z ustanovení § 2894 a § 2971 občanského zákoníku je pak možno *per simplex* uvést, že nemajetková újma se nahrazuje toliko v případech stanovených zákonem, náhrada majetkové újmy, a tedy škody, přichází *a contrario* v úvahu za splnění zákonných předpokladů vždy.

Z ustanovení § 2952 je pak možno seznat, že povinnost k náhradě škody zahrnuje povinnost škůdce nahradit jednak **škodu skutečnou**, a jednak **ušlý zisk**, nebo-li to, co poškozenému ušlo. Toto pojetí odpovídá římskoprávnímu pojetí, tak, jak jej popisuje Kincl, podle něhož „Římané rozlišovali dvojí škodu: *damnum emergens* (doslova škoda vzcházející) představovala majetkovou újmu, která skutečně nastala, bylo to objektivní ocenění věci poškozené nebo zničené..., *lucrum cessans* (doslova zahájející, ustupující zisk) byl ušlý zisk, tedy ztráta, ke které by nedošlo, kdyby věc byla poškozena).⁷⁸

⁷⁵TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK, 2017. Deliktní právo. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8., s. 95

⁷⁶TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. Deliktní právo, s. 96-102

⁷⁷PETR, Pavel, 2017. In: TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR, 2017. Základy závazkového práva. Praha: Leges. Student (Leges). ISBN 978-807-5021-243., s. 101

⁷⁸KINCL, Jaromír, 1995. Oddíl V. Římské právo obligační. In: Římské právo. Praha: C.H. Beck, s. 223. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1., s. 223

4.4. Subsumpce škody způsobené vadným plněním a druhy škod

Určitým indikativním vodítkem pro další zkoumání vzájemné souvztažnosti práv z vadného plnění a práva na náhradu škody se jeví zkoumání toho, pod jaké zákonné ustanovení je možné subsumovat právo na náhradu škody způsobené vadným plněním.

Jak bylo uvedeno již výše, občanský zákoník, nepřejal dřívější úpravu občanského deliktního práva v otázce jednotné úpravy civilního deliktu.⁷⁹

Je vcelku nepochybné, že vznikne-li v souvislosti s vadným plněním poskytnutým zcizitelem nabyvateli újma na jmění, resp. škoda, lze relativně bezpečně uvažovat o tom, že může být dána povinnost nahradit jinému újmu, a to v souladu s platnou právní úpravou obsaženou v ustanovení § 2894 a násl. občanského zákoníku.

Judikatura Nejvyššího soudu vcelku konstantně sleduje názor, že odpovědnost za škodu způsobenou vadným plněním představuje odpovědnost za porušení povinnosti ke splnění závazku. V tomto duchu se vyjádřil Nejvyšší soud kupř. v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1796/2019, když posuzoval nárok žalobce na náhradu škody spočívající v úhradě nákladů na opravu vadně provedené hydroizolace rodinného domu, ve kterém uvedl, že: „**Porušení povinnosti splnit řádně závazek je předpokladem odpovědnosti za vady i odpovědnosti za škodu. Tyto závazkové právní instituty je třeba od sebe odlišit, neboť každý z nich má jiný účel, jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech vzniku odpovědnosti.**“⁸⁰

Z první výše citované věty je vcelku bezpečně možno učinit závěr, že vznikne-li újma na jmění (škoda) v důsledku vady, resp. v důsledku existence vadného plnění, je tato škoda způsobena porušením povinnosti splnit řádně závazek. Z toho lze učinit následující dva dílčí závěry:

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb, občanský zákoník k ustanovením § 2909 až 2914

⁸⁰ Je dlužno podotknout, že citovaný rozsudek posuzoval případ optikou zákona č. 40/1964, občanský zákoník, nikoliv optikou současného občanského zákoníku. Jak jsem nicméně uvedl již v rámci historické komparace, jsem toho názoru, že vzájemná souvztažnost dvou zkoumaných institutů je za účinnosti obou občanských zákoníků srovnatelná.

- Poskytnutí vadného plnění je zvláštním případem porušení závazku, a dnešní optikou zvláštním případem porušení smluvní povinnosti ve smyslu ust. § 2913 občanského zákoníku, z něhož vznikají práva z vadného plnění;
- Škoda vzniklá v důsledku poskytnutí vadného plnění, která není krytá právy z vadného plnění, představuje porušení smluvní povinnosti ve smyslu ust. § 2913 občanského zákoníku.

Tyto závěry samozřejmě nicméně nevyklučují, aby došlo k tzv. konkurenci nároků, kdy bude vada zakládat právo na náhradu škody z různých titulů (tedy že bude např. zároveň škodou způsobenou porušením smluvní povinnosti ve smyslu § 2913 občanského zákoníku a škodou způsobenou porušením zákona ve smyslu § 2910 občanského zákoníku).

Škody přímé a škody následné

V otázce druhu škod, resp. jejich dělení považuji za nejpřehlednější hledisko Tichého rozdělení na škody přímé a škody následné.

Tichý za přímé škody označuje ty, které vznikly v důsledku neplnění primární povinnosti řádně plnit závazek, přičemž rozsah přímé škody je limitován její předvídatelností⁸¹. Přestože Tichý vymezuje předvídatelné náklady *per exemplum*, z vybraných příkladů je možno seznat, že předvídatelností je míněna očekávatelná míra rizika vzhledem ke konkrétnímu závazkovému vztahu, která mohla být v době uzavření smlouvy na straně dlužníka, jenž poskytnul vadné plnění.

Aniž bych si dovolil cokoliv výše citovanému autorovi podsouvat, je zřejmé, že kritérium předvídatelnosti je do jisté míry převzato z ustanovení § 379 OZ 1964, které stanovilo limitaci předvídatelné škody. Toto ustanovení nicméně v současnosti nemá svůj protějšek v občanském zákoníku, a v soudní praxi je v dnešní době nahrazováno teorií adekvátní příčinné souvislosti.⁸² Jako příklad těchto nákladů Tichý uvádí náklady na prohlídku vadného zboží, náklady opravy a další.⁸³ Já si v duchu výše uvedené analýzy neuplatnitelných nákladů dovoluji přidat náklady

⁸¹TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie), s. 123.

⁸²KOPEJTKOVÁ, Alena. Kritérium předvídatelnosti škody. In: E-PRÁVO.CZ [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kriterium-predvidatelnosti-skody-v-novem-obcanskem-zakoniku-108867.html>

⁸³TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie), s. 105-151.

vynaložené na vytknutí vady, nebo vynaložené na prokázání důvodnosti práva z vadného plnění, byť jak bude rozvedeno dále, tyto nemusí být v mnoha případech kupujícímu, resp. nabyvateli vůbec zákonem kryty.

Od škod přímých odlišuje Tichý škody následné, toliko samozřejmě v duchu výše uvedeného⁸⁴ limitované kritériem předvídatelnosti, kdy tyto škody nepředstavují ekonomickou ztrátu způsobenou nikoliv řádně splněným závazkem, ale ekonomickou ztrátu způsobenou vadností plnění jako takového na věci samotné, nebo na dalším majetku nabyatele, či dokonce třetích osob.

4.5. Rozdíl v roli vady v právu z vadného plnění a roli vady v právu na náhradu škody

Ve rámci vztahu práva z vadného plnění a práva na náhradu škody tak může pojem vady představovat celkem dvě základní proměnné:

V rámci práva z vadného plnění je vada samotnou újmou, kterou pociťuje nabyvatel vadného plnění, a právo z vadného plnění pak tuto újmu věřitele reparuje tak, aby byl naplněn jeho zájem na plnění řádném.⁸⁵ Jinými slovy, sledována je jednak zásada *pacta sunt servanda*, která je konečně vyjádřena též v ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku, a jednak oprávněný zájem věřitele na tom, aby mu bylo poskytnuto řádné a očekávané plnění, které pro něj má ekonomický význam, nikoliv substitut v podobě restituce způsobené škody.

V rámci práva na náhradu škody již však pojem vady představuje odlišnou proměnnou, nežli v úpravě práva z vadného plnění. Vada již nepředstavuje újmu způsobenou věřiteli, potažmo jiné osobě, ale sama o sobě je příčinou druhotné škody, kterou vada způsobila.⁸⁶

⁸⁴TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie), s. 123.

⁸⁵ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. s. 334.

⁸⁶ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. str. 335.

4.6. Rozsah a limitace náhrady škody (způsobené vadným plněním) s ohledem na její smysl a účel

Jak bylo pojednáno výše, při náhradě škody přichází v úvahu náhrada skutečné majetkové škody (*damnum emergens*) a náhrada ušlého zisku. Pro posouzení možnosti limitace náhrady škod je pak vhodné zkoumat smysl a účel náhrady škody.

Šilhán popisuje rozdíl mezi koncepcí náhrady škody u tzv. negativní a pozitivní interese, kdy v úvahu přichází pojetí náhrady škody jako povinnosti, která má za účel buďto obnovení stavu před uzavřením smlouvy, a nebo dosažení stavu, jako kdyby smlouva splněna byla řádně, včasné a dle očekávání dlužníka. V případě negativní interese je účelem náhrady škody nahrazení takových nákladů, které dlí v souvislosti jiných nákladů, které dlužník vynaložil v souvislosti s očekáváním, že bude smluvní závazek řádně a včasné splněn.⁸⁷

Šilhán v tomto ohledu používá příklad jako příklad tzv. negativní interese náklady stánkaře, který očekává, že mu bude řádně dodáno zboží, které následně prodá, a za tím účelem si pronajal stánek, vynaložil náklady na prodavače, na dopravu etc., přičemž nedodání zboží jsou tyto investice zmařeny.⁸⁸ Oproti tomu v případě tzv. pozitivní interese zakládá právo na náhradu škody ztráta užitku, která by bývala vzešla z uzavřené smlouvy, resp. závazku, za předpokladu, že by nedošlo k jeho porušení, v daném případě by tedy šlo o náhradu ušlého zisku.

Pojmy pozitivní a negativní interese pak dle Šilhána odpovídají pojmům *reliance damages* a *expectation damages*,⁸⁹ tak, jak s nimi pracuje anglosaské právní řády.

Vztah negativní interese a pozitivní interese pak Šilhán popisuje následně, když uzavírá, že náhrada škody: „*Je mechanismem nahrazujícím újmu způsobenou porušením smlouvy, nikoliv újmu způsobenou nevhodně vyjednanými podmínkami. Platí proto, že výše náhrady negativní interese by měla být vždy limitována prostřednictvím výše interese pozitivní.*“⁹⁰ Takto vyjádřený názor je zcela logický, a zároveň je projevem toho, že náhrada škody, resp. náhrada ušlého zisku může být dána toliko v případě, že reálný zisk skutečně uchází. V případě, že by při uskutečnění

⁸⁷ ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku., s. 299 - 300

⁸⁸ ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku, s. 299

⁸⁹ ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku 2., s. 299-300

⁹⁰ ŠILHÁN, Josef. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku, str. 300

očekávaného předprodeje nemělo dojít k zisku výše diskutovaného „stánkaře“, ale předprodej by měl být apriori uskutečněn jako ztrátový, lze se domnívat, že by pozitivní interese byla záporná. Z toho důvodu je podstatné, že nelze přistupovat k náhradě škody *en bloc*, jako k náhradě škody (kupř. zmařené investice) a ušlého zisku (kupř. ztráty výdělku z přepródeje), ale komplexně tak, aby byla skutečně naplněna reparační a restorativní funkce práva na náhradu škody.

Dodávám, že se domnívám, že Šilhán na výše zmiňovaném příkladu „stánkaře“, v otázce negativní interese, popisuje de facto problematiku fixního závazku ve smyslu ustanovení § 1980 občanského zákoníku, který stanoví, že v případě, že je z povahy smlouvy zřejmé, že věřitel nemůže mít zájem na opožděném plnění nastává závazek počátkem prodlení dlužníka, nevyplývá-li z okolností něco jiného. Jsem nicméně toho názoru, že jakkoliv je uvedený příklad stánkaře přílehlavý, může poskytnout poněkud zužující pohled na náklady dlící v očekávání, tak jak s nimi pracuje pojem negativní interese.

Takové náklady totiž mohou vzniknout nejen tomu, kdo čekal, že mu bude splněno včas, resp. tomu, kdo čekal, že mu bude splněno, a nebylo, ale taktéž tomu, kdo čekal, že mu bude splněno řádně, a bylo mu splněno vadně. Jinými slovy, v rámci tripartice odpovědnosti za prodlení, vady a škodu, se tyto závěry uplatní nejenom ve vztahu k odpovědnosti za prodlení, ale přiměřeně též i u popisované problematiky odpovědnosti za vady. Z tohoto důvodu se domnívám, že výše uvedené závěry se dají aplikovat taktéž na problematiku práva z vadného plnění a jeho vztahu k právu na náhradu škody obdobně.

4.7. Vztah nákladů na uplatnění práva z vadného plnění a náhrady škody způsobené vadným plněním – pojem účelně vynaložených nákladů a škody a úvahy *de lege ferenda*

Do jisté míry nejasný se jeví být vztah mezi právem na náhradu škody a právem na **náhradu nákladů** na uplatnění práva z vadného plnění, čemuž je věnována právě tato část diplomové práce.

Jednak je otázkou, zda oba instituty nekryjí de facto to samé, jednak zda nelimitují nepřiměřeně práva nabyvatele, a jednak je zřejmé, že toto ustanovení stanoví další, v pořadí již třetí samostatnou promlčecí lhůtu ve vztahu k právu z vadného plnění.

Ustanovení § 1923 ve spojení s § 1924 občanského zákoníku zakotvuje pravidlo, podle kterého, lapidárně řečeno, ten, komu svědčí právo z vadného plnění má právo na náhradu nákladu spojených s uplatněním práva z vadného plnění.

Bánayaiová uvádí, že: „Právo na náhradu těchto nákladů je samostatným právem, které je uplatňováno podle komentovaného ustanovení.⁹¹ Může jít o náklady spojené s prohlídkou a ověřením vad, náklady na přepravu zboží, pořízení znaleckého posudku apod. Uplatnění práva na náhradu nákladů podle tohoto ustanovení má podobný režim jako vlastní práva z vad. Musí být uplatněno u dlužníka, zcizitele, do jednoho měsíce od uplynutí lhůty, v níž je třeba notifikovat vady.“⁹²

Jinými slovy, nabyvatel, který uplatňuje právo z vadného plnění, třeba tak, že vadu vytkne (a zvolí si odpovídající právo z vadného plnění), musí v dodatečné lhůtě jednoho měsíce uplatnit u zcizitele taktéž náklady, které jsou k vytknutí vady potřebné.

Ve druhé řadě si dovoluji v tomto ohledu upozornit na ustanovení § 1922 odst. 2 občanského zákoníku, který stanoví, že „vytkl-li nabyvatel zciziteli vadu oprávněně, neběží lhůta pro uplatnění práv z vadného plnění ani záruční doba po dobu, po kterou nabyvatel nemůže vadný předmět užívat“. Jinými slovy, lhůta pro vytknutí vad, ani lhůta pro uplatnění práva z vadného plnění neběží *ad interim* po dobu trvání reklamace.

Ze spojení tří výše zmíněných ustanovení, tedy § 1922 odst. 2, 1923 a 1924 občanského zákoníku nicméně vyvstává otázka, co se stane v případě, že kupř. náklady na uplatnění práva z vadného plnění vznikají po dobu přesahující dodatečný jeden měsíc.

⁹¹ Komentovaným ustanovením je právě § 1924 občanského zákoníku.

⁹² BÁNYAIOVÁ, Alena. § 1924. In: BAJURA, J., BÁNYAIOVÁ, A., BĚLINA, M., ČERNÁ, S., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., HOLCOVÁ, I., HORÁČEK, T., HUMLÍČKOVÁ, P., JENDŽELOVSKÝ, M., KRAMAŘÍK, R., KŘEŠŤANOVÁ, V. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-11]. ASPI_ID KO89_e2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

4.7.1. Možnosti uplatnění nákladů spojených s uplatněním práv z vadného plnění – vzorový příklad

Předestřené úvahy si dovolím ilustrovat na následujícím příkladu. Představme si společnost A, podnikající v oblasti průmyslové automatizace, která si nechala dodat kupř. pásový dopravník pro usnadnění výroby automobilů od společnosti B, která takové pásové dopravníky vyrábí. Obě společnosti jsou v postavení podnikatelů, přičemž na dodaný pásový dopravník nebyla (pro zjednodušení) poskytnuta žádná záruka na jakost. Ve lhůtě 6 měsíců od převzetí pásového dopravníku společnost A řádně vytknula vadu softwaru způsobující absolutní nefunkčnost pásového dopravníku v určitých situacích, přičemž společnost B po důkladném posouzení reklamaci odmítla s tím, že právo z vadného plnění společnosti A neuspokojí.

Společnost A vadu vytkla řádně a oprávněně, přičemž v tuto chvíli má celkem 3 roky na to, aby své právo z vadného plnění uplatnila soudu.

Společnost A, nejista si původem vady, jakož i tím, jaké právo z vadného plnění (resp. v jaké výši) uplatnit⁹³, zadala zpracování znaleckého posudku, jehož zpracování zabralo trvání jednoho roku, přičemž ze znaleckého posudku vcelku jednoznačně vyplynulo, že vada zakládá právo z vadného plnění (pomímám nyní to, že se jedná o otázku právní, na kterou znalci nepřísluší odpovídat, neboť prozatím nebylo zahájeno žádné soudní řízení)⁹⁴, a to v určité výši, kterou se společnost A ujala vymáhat před promlčením po společnosti B soudní cestou.

K uvedenému příkladu se nabízí několik následujících otázek:

- Jsou náklady na znalecký posudek účelně vynaloženými náklady k uplatnění práva z vadného plnění?

⁹³K tomu srov. kupř. § 2106 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého kupující sdělí prodávajícímu jaké právo z vadného plnění zvolil, a to bez zbytečného odkladu po oznámení vady.

⁹⁴K tomu srov. např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 33 Odo 557/2004 ze dne 14. března 2006, ve kterém nadepsaný soud dovodil, že: „Z řečeného v prvé řadě vyplývá nesprávnost názoru žalovaného, že posouzení přiměřenosti slevy ze sjednané kupní ceny je „otázkou znaleckou a nikoli právní“. Právním posouzením (řešením právní otázky) je totiž třeba rozumět činnost soudu, při níž soud na zjištěný skutkový stav aplikuje konkrétní právní normu, tedy z učiněných skutkových zjištění dovozuje, jaká práva a povinnosti účastníci řízení mají nebo by měli mít podle tohoto zjištění odpovídajícího právního předpisu. V posuzované věci bylo tudíž na soudu (a nikoli na znalci), aby na základě své úvahy učinil právní závěr o výši přiměřené slevy ze sjednané ceny tak, aby odpovídala povaze a rozsahu vad.“

- V případě, že nabyvateli náklady na znalecký posudek vzniknou teprve po uplynutí lhůty pro jejich uplatnění, má další možnosti, jak je uplatnit vůči zeiziteli, když právě to je účelem právní úpravy?

Odpověď na první položenou otázku je relativně jednoduchou, neboť k ní odpověď poskytuje judikatura. Komentářová literatura uvádí, že z rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 11 Co 438/2001 vyplývá, že účelně vynaloženým nákladem může být taktéž náklad znaleckého posudku.⁹⁵ Shodný závěr by pak měl vyplývat též z rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 19 Co 470/2005⁹⁶.

Otázkou pak je jaké možnosti má nabyvatel v případě kdy vypracování kupř. znaleckého posudku zabere delší čas nežli jeden měsíc, a právo nabyvatele na přiznání těchto nákladů se zdánlivě promlčí. Domnívám, se že v tomto případě je úprava ustanovení § 1924 občanského zákoníku v rozporu s úvahami *de lege ferenda*, neboť práva nabyvatele vadného plnění jsou v takovém případě krácena, a to tím, že lhůta stanovená k uplatnění nákladů na uplatnění práva z vadného plnění je stanovena jako lhůta objektivní v délce jednoho měsíce, trvající od okamžiku konce lhůty pro vytknutí vady.

Je totiž nabíledni, že nabyvatel, který oprávněně zadá zpracování znaleckého posudku, který bude představovat náklad k účelně vynaložený k uplatnění práva z vadného plnění, jen stěží může tento náklad efektivně uplatnit dříve, než zná jeho výši.

V tomto duchu si lze představit, že by zákonodárce mohl zvažovat o úpravě lépe chránící zájem oprávněného nabyvatele, a to stanovením jiného počátku běhu subjektivní lhůty k samostatnému promlčení jeho nároku na přiznání nákladů uplatněných v souvislosti s uplatněním práva z vadného plnění.

Za vzor by mohl posloužit kupř. relativně nedávný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1510/2019 ze dne 28. 5. 2020, ve kterém se Nejvyšší soud mimo jiné zabýval počátkem běhu subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody. V předmětném případě se Nejvyšší soud

⁹⁵POROD, Jakub. § 1924 [Náklady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 3.

⁹⁶dle narativní části Rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009 sp. zn. 33 Cdo 5121/2008

zabýval tím, v jaký okamžik mohla poškozená mohla získat vědomost o uplatnitelnosti škody způsobené nehodou, kdy došel k závěru, že k tomuto dochází v okamžiku, kdy zná osobu škůdce a výši škody. Vědomost o výši škody v předmětném případě získala, dle názoru Nejvyššího soudu, poškozená teprve okamžikem, kdy jí byla doručena faktura autoservisu, z níž byla seznatelná cena opravy vozidla, a teprve tento okamžik byl rozhodným pro počátek běhu promlčecí lhůty. Předmětná dopravní nehoda se měla udát dne 6. 1. 2014, přičemž faktura byla doručena o měsíc a jeden den později. Nejvyšší soud uzavřel, že: *„Získala-li poškozená vědomost o výši škody z faktury doručené jí dne 7. 2. 2014, byl počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty pro uplatnění nároku na náhradu škody, na níž se pojištění vztahuje, soudy stanoven správně tímto dnem.“*

Analogicky s citovaným rozhodnutím by pak mohlo dojít ke stanovení subjektivní promlčecí lhůty jednoho měsíce pro uplatnění nákladů spojených s uplatněním práva z vadného plnění, která by počínala běžet okamžikem vědomosti nabyvatele o výši nákladů spojených s uplatněním práva z vadného plnění, a teprve **nad rámec** toho ke stanovení objektivní promlčecí lhůty. Tato objektivní promlčecí lhůta by pak relativně bez aplikačních problémů mohla kopírovat promlčecí lhůtu k uplatnění práva z vadného plnění (nikoliv však lhůtu k vytknutí vady).

V analyzovaném fiktivním případě by pak nastal běh subjektivní lhůty společnosti A pro uplatnění nákladů na znalecký posudek teprve v okamžiku, kdy by jí tento znalecký posudek byl doručen, a kdy analogicky s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1510/2019, společnost A seznala v jaké výši je náklad k uplatnění práva z vadného plnění.

Prozatím je však třeba vycházet z platné právní úpravy, v rámci, které je nárok Společnosti A po jednom měsíci promlčen. Zabývám se tedy dále tím, jaké má tedy společnost A další možnosti domoci se svého účelně vynaloženého nákladu na zpracování znaleckého posudku.

V úvahu dle mého názoru přichází dvě modality, z nichž jednu však lze relativně snadno zpochybnit, ve druhém případě však závisí na relativně striktním posouzení.

4.7.2. Vymáhání nákladů jako práva na náhradu škody

V prvním případě si lze představit, že společnost A vypracovaný znalecký posudek, v rámci posledního pokusu o smírné řešení, předloží společnosti B, zároveň nárokuje jeho náklady, přičemž společnost A sezná, že právo z vadného plnění je dáno, a v rámci „druhé reklamace“ se

rozhodne poskytnout společnosti A kupř. požadovanou přiměřenou slevu z kupní ceny, nicméně odmítne hradit náklady znaleckého posudku. Domnívám se, že společnost A se těchto nákladů na každý pád v případném soudním sporu nemůže domoci jakožto nákladu na uplatnění práva z vadného plnění ve smyslu § 1924 občanského zákoníku, neboť její nárok na náhradu těchto nákladů je promlčen.

V souladu s ustanovením § 1925 občanského zákoníku je pak vyloučeno, aby tyto náklady byly „naroubovány“ na náhradu škody, neboť bez ohledu na odmítnutí těchto nákladů se jedná o náklady spojené s uplatněním práva z vadného plnění (a komentářová literatura je pod ně též subsumuje), a ty zjevně nejde nárokovat jako náhradu škody, bez ohledu na to, zda byly způsobeny porušením povinnosti zákonné (§ 2910 občanského zákoníku), nebo povinnosti smluvní (§ 2913 občanského zákoníku).

Opačný závěr by totiž de facto znamenal, že náklady na uplatnění práva z vadného plnění, které vznikly v rámci jednoho měsíce jsou ještě „kryty“ právem z vadného plnění, a ty které vznikly později jsou „kryty“ právem na náhradu škody – de facto v přímém rozporu s diskutovaným ustanovením § 1925 občanského zákoníku.

Lze uvažovat o výkladu, že povinnost uspokojit právo z vadného plnění je povinností zákonnou, a to odkazem na ustanovení § 1916 odst. 2 občanského zákoníku (byť se jedná spíše o sekundární povinnost plynoucí ze smlouvy). V takové konstrukci je pak neuspokojení práva z vadného plnění, které je nárokováno oprávněně, porušení povinnosti zákonné ve smyslu § 2910 občanského zákoníku. Domnívám se však, že taková konstrukce z pohledu nabyvatele typicky neustojí pro absenci adekvátní příčinné souvislosti a adekvátnosti kauzálního nexu. Komentářová literatura v tomto ohledu upozorňuje, že: „*Příčinná souvislost ve smyslu právním je podle této většinově přijímané teorie (...) dána jen tehdy, jestliže je újma podle obecné povahy, obvyklého chodu věci a zkušeností adekvátním (přiměřeným, relevantním) důsledkem protiprávního jednání (škodní události).*“⁹⁷ Kauzální nexus, resp. řetězec příčinné souvislosti typicky nebude dán, neboť příčinnou „promlčení“ práva na náhradu nákladů zpravidla nebude jednání zcizitele, byť by tento reklamaci neuznal neoprávněně.

⁹⁷ PAŠEK, Martin. § 2910 [Porušení zákona]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 15.

Společnost A, která v dobré víře náklad na znalecký posudek vynaložila, avšak s ohledem na jeho komplexnost promeškala relativně krátkou promlčecí lhůtu, touto cestou *de facto* nemá, jak se náhrady tohoto nákladu domoci.

4.7.3. Vymáhání nákladů jakožto nákladu očekávaného soudního řízení

Ve druhé variantě si lze představit, že by společnost náklady znaleckého posudku vymáhala jakožto náklady potřebné k účelnému uplatňování práva ve smyslu ust. § 142 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též „o.s.ř.“). K tomu lze nicméně připomenout toliko Unesení Ústavního soudu III. ÚS 1033/14 # 1 ze dne 3. 4. 2021, ze kterého plyne, že přiznání náhrady nákladů vzniklých na základě předběžné opatrnosti nelze *en bloc* nárokovat, když Ústavní soud v právní větě uvedl, že: „*Nepřiznání nároku na náhradu nákladů vzniklých porízením znaleckého posudku na základě předběžné "procesní ostražitosti" úspěšného účastníka soudního řízení, který jeho porízení předtím po soudu v rámci důkazního řízení nepožadoval, není porušením práva na spravedlivý proces ani legitimního očekávání v případě, že takový posudek nebyl v soudním řízení jako důkaz proveden a soud jeho neprovedení náležitě odůvodnil.*“

Jiná situace by nastala v případě, že by *a contrario* k výše v citovaném usnesení Ústavního soudu, tento důkaz byl skutečně proveden, a soud by z něj skutečně vycházel v případě přiznání práva z vadného plnění.

Druhým eventuálním způsobem, který vyplývá z občanského soudního řádu, je zajištění důkazu před zahájením řízení o věci samé ve smyslu ust. § 78 o.s.ř., který stanoví, že na návrh lze zajistit důkaz, je-li dána obava, že jej nebude možno provést, nebo za předpokladu, že jeho provedení bude způsobovat obtíže. Domnívám se, ve vzorovém případě však ani tyto náklady nebude možno uplatnit. Jevilo by se poněkud anachronickým, aby nabyvatel, který v dobré víře, že úspěšně uplatní právo z vadného plnění, požadoval provedení nákladu znaleckého posudku ve smyslu § 1924 občanského zákoníku po soudu, a to pouze proto, aby měl jistotu, že nárok na náhradu takto vynaloženého nákladu nebude promlčen.

Zároveň je nabíledni, že v diskutovaném případě ani nejsou splněny podmínky pro nařízení zajištění důkazu ze strany soudu, neboť obava z obtížnosti jeho provedení spíše není dána, tím méně pak z nemožnosti.

4.7.4. Charakter námítky promlčení uplatnění práva na náhradu nákladů na uplatnění práva z vadného plnění

V tomto ohledu se vskutku zajímavým jeví poznatek Tintěry, který dovozuje, že na námítku pozdního uplatnění práva z vadného plnění se nevztahuje obecná koncepce koncentrace občanského soudního řízení. Dovozuje, že narozdíl od obecné námítky promlčení předpokládané § 610 občanského zákoníku je námítka promlčení dle § 1924 novou skutečností, jež lze v řízení uplatnit jakožto novou skutečnost toliko do tzv. koncentrace řízení učiněné buďto dle ustanovení § 118a nebo § 118b o.s.ř.⁹⁸

Dlužno podotknout, že tento názor vychází pouze z toho, že námítka promlčení práva na náhradu nákladů na uplatnění práva z vadného plnění není námítkou promlčení v pravém slova smyslu, ale novým tvrzením.

Osobně se domnívám, že tento názor není správný. Jak vyplývá příkladmo z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1206/2013 ze dne 13. 6. 2013: *„podle ustálené judikatury lze námítku promlčení práva vznést kdykoli, a to až do okamžiku rozhodnutí odvolacího soudu. Samotná otázka promlčení nemá charakter skutkového tvrzení, a nejde tak o novou skutečnost ve smyslu § 205a o.s.ř., nesmí jít o nové skutečnosti nebo důkazy, na základě kterých by měla být posuzována.“*

Ve stejném duchu k širokému uplatnění námítky promlčení směřuje i rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 631/2004 ze dne 30. listopadu 2005, ze kterého se podává, že *„Námítku promlčení lze vznést kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení, tedy i v odvolacím řízení, přičemž námítku promlčení uplatněnou až v odvolacím řízení nelze považovat za novou skutečnost ve smyslu ustanovení § 205a o. s. ř., neboť nemá charakter skutkového tvrzení, nýbrž jde o námítku, která má hmotněprávní důsledky projevující se v tom, že byla-li vznesena důvodně, došlo k zániku nároku, tj. subjektivní právo přestalo být vznesením námítky promlčení vynutitelné.“*

Z druhého citovaného rozhodnutí se vcelku jednoznačně podává, že aby byla námítka nepřípustnou po koncentraci řízení, jak dovozuje výše citovaný autor, musela by být charakteru skutkového tvrzení.

⁹⁸ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. Základy závazkového práva. s. 143.

Jsem toho názoru, že při rozporování výše citovaného názoru lze analogicky vyjít z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 4182/2016 ze dne 28. 8. 2018, ve kterém se Nejvyšší soud zabýval přípustností námitky započtení vznesené během odvolacího řízení, když uvedl, že: „*Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dovozuje, že **námitku započtení** - s následky uvedenými v § 98 o. s. ř. - může vznést žalovaný nejen za řízení před soudem prvního stupně poté, co nastala koncentrace řízení, ale i v odvolacím řízení, které je založeno na systému neúplné apelace; jde o institut hmotného práva, jehož uplatnění zákon nekoncentruje do určitého stadia řízení.*“

Osobně jsem toho názoru, že shodně též námitka promlčení nákladů na uplatnění práva z vadného plnění, stejně jako námitka započtení, je institutem hmotněprávním, a to již s prostého jazykového výkladu ustanovení § 1924 občanského zákoníku, a nikoliv procesněprávním – pro což, dle mého názoru, neexistuje v zákoně opora.

Je totiž nabíledni, že náhrada nákladů účelně vynaložených k uplatnění práva z vadného plnění náleží oprávněnému nabyvateli i v případě, kdy se svého, toliko hmotněprávního nároku na náhradu nákladů domáhá nikoliv soudní cestou. Toto právo a jemu odpovídající povinnost je zakotveno první větou ustanovení § 1924 občanského zákoníku, a existovalo by i beze existence věty druhé tamtéž. Z toho vcelku jednoznačně plyne, že námitku promlčení tohoto nároku lze, jakožto námitku plynoucí z hmotného práva uplatnit kdykoliv za řízení.

Opačný výklad by měl kupř. takovou implikaci, že i námitku pozdního vytknutí vady ve smyslu ustanovení § 1921 odst. 1 občanského zákoníku je možno uplatnit toliko do koncentrace řízení, a to přesto, že marným uplynutím lhůty pro vytknutí vady je nárok efektivně promlčen.

Závěr k promlčení nákladům na uplatnění práva z vadného plnění

Z výše uvedeného lze uzavřít, že ustanovení § 1924 občanského zákoníku stanovuje relativně krátkou, a toliko objektivní lhůtu, která v některých případech nemůže efektivně naplnit účel ustanovení, a tedy přenesení nákladů na uplatnění práva z vadného plnění na zákonodárce.⁹⁹

⁹⁹POROD, Jakub. § 1924 [Náklady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1.

4.7.5. Nadbytečnost samostatné promlčecí lhůta pro uplatnění nákladů na uplatnění práva z vadného plnění

Pro přehlednost připomínám, že již dříve bylo nastíněno, že v úpravě práva z vadného plnění lze nalézt nejméně tyto promlčecí lhůty:

- Subjektivní promlčecí lhůtu „bez zbytečného odkladu“ pro vytknutí vady, následkem jejíhož marného uplynutí je promlčení nároku na přiznání práva z vadného plnění (nikoliv však práva, jak bylo pojednáno výše);
- Objektivní promlčecí lhůtu šesti měsíců od okamžiku převzetí předmětu plnění pro vytknutí vady, následkem jejíhož marného uplynutí je promlčení nároku vytknout vadu a konsekventně promlčení nároku na přiznání práva z vadného plnění;

přičemž ve vztahu k nákladům vynaložených na uplatnění práva z vadného plnění přibývá nová lhůta, zakotvená ustanovením § 1924 občanského zákoníku, dle níž je možné uplatnit náklady na přiznání práva z vadného plnění nejpozději do jednoho měsíce od uplynutí buďto subjektivní, nebo objektivní lhůty (podle toho, která počne běžet dříve).¹⁰⁰

V poslední větě tohoto ustanovení zároveň zákonodárce uvádí, že neuplatní-li nabyvatel právo z vadného plnění do jednoho měsíce od uplynutí té které lhůty, soud jej nepřizná, toliko v případě, že nabyvatel před soudem namítne, že toto právo nebylo uplatněno včas. Jinými slovy zde totiž zákonodárce připomíná, že se jedná o promlčení, ke kterému lze přihlédnout toliko při námitce zcizitele. Domnívám se, že druhá věta ustanovení § 1924 je toliko nadbytečná, neboť je pouze odkazem na obecnou úpravu námítky promlčení, zakotvené již v ustanovení § 610 občanského zákoníku.

Ustanovení § 1924 občanského zákoníku by tak mohlo znít kupř. *„Kdo má právo podle § 1923, náleží mu náhrada nákladů účelně vynaložených při uplatnění tohoto práva. Náklady lze uplatnit do 1 měsíce po uplynutí lhůty, ve které třeba vytknout vadu.“*, když taková formulace by byla konzistentní kupř. s textací, kterou zákonodárce zvolil v ustanovení § 1921 občanského zákoníku.

¹⁰⁰POROD, Jakub. § 1924 [Náklady]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1.

Koncepce racionálního zákonodárce, kterou kupř. F Bydlinski popisuje tak, že „*zákony se zpravidla nikdy neprodukují svévolně a náhodně, nýbrž ke sledování přinejmenším v určité míře rozumných, a proto zjistitelných účelů v souladu s právní ideou, a že mají být takto aplikovány*“¹⁰¹, by vešla detailně uvažovat o tom, zda věta druhá § 1924 občanského zákoníku nezakládá podklad pro důrazně odlišné uvažování nad „promlčením“ nákladů spojených s uplatněním práva z vadného plnění. Lapidárně řečeno, bylo by zřejmě na místě uvažovat, proč větu o námitce promlčení zákonodárce vetknul přímo do diskutovaného ustanovení, když by sama o sobě vyplývala ze systematiky institutu promlčení v občanském zákoníku.

Důvodová zpráva k této problematice mlčí, shodně jako mně dostupná komentářová literatura. Jediné, co však lze vyčíst z obecné části důvodové zprávy v tomto ohledu je skutečnost, že „*Osnova se však, vyjma řídkých a zvláště závažných případů, kde to vyžaduje srozumitelnost textu, vyhýbá výslovným odkazům na existenci speciální úpravy ve zvláštních zákonech či odkazům na možnost takových úprav, neboť se vzhledem k zásadě lex specialis derogat generali jedná o pravidlo samozřejmé, které by v důsledku toho muselo být jinak uváděno v každém jednotlivém ustanovení*“¹⁰². „ Pakliže se zásada uplatňuje i uvnitř předpisu, což se nepochybně uplatní, jeví se druhá věta ustanovení § 1924 občanského zákoníku poněkud nadbytečnou.

Z výše uvedených úvah *de lege ferenda*, je pak jediný myslitelný výklad ten, že zákonodárce z neznámého důvodu zakotvil, že nárok na přiznání nákladů účelně vynaložených při uplatnění práva z vadného plnění stíhá relativně krátká promlčecí, objektivní (a pouze objektivní) lhůta k uplatnění těchto nákladů, přičemž takový výklad dle mého názoru *de lege ferenda* nemůže obstát.

¹⁰¹Bydlinski, F.: Zásady právní metodologie. Vídeň, Výzkumný institut pro středo- a východoevropské hospodářské právo, Hospodářská univerzita Vídeň 2003, str. 22 - 23

¹⁰²Důvodová zpráva k občanskému zákoníku, str. 23-24

5. Srovnání práv z vadného plnění a náhrady škody dle vybraných kritérií

Po dosavadním zodpovězení základních otázek týkajících se jednotlivých institutů separovaně a ve vzájemné souvztažnosti je na místě se zabývat tím, jaké jsou dílčí rozdíly v charakteristice práv z vadného plnění a práv na náhradu škody.

Lapidární odpověď poskytuje Šilhán, když uvádí, že: „*Nároky z vadného plnění a nároky z náhrady škody stojí vedle sebe nezávisle, nijak se nepodmiňují ani nevylučují.*“¹⁰³

Shodně taktéž podle Nejvyššího soudu (ne)uplatnění práva z vadného plnění nemá vliv na přiznání práva na náhradu škody. Jediné, co je třeba zkoumat je prokázání vadnosti předmětu plnění a příčinné souvislosti se vzniklou škodou.¹⁰⁴

Přestože tato práva stojí na sobě zcela nezávisle, je na místě alespoň dílčím způsobem upozornit na jejich souvislost a elementárním způsobem na rozdíly mezi nimi. Pro účely této diplomové práce si v návaznosti na výše uvedené dovoluji použít kritéria charakteru odpovědnosti, funkce, a nastavení ve prospěch té které strany závazkového vztahu, tedy zcizitele a nabyvatele plnění, pakliže lze vůbec o nastavení ve prospěch určité strany hovořit.

5.1. Kritérium charakteru odpovědnosti

Civilistická doktrína v nejobecnějším pojetí rozlišuje mezi historicky starší odpovědností za zavinění, dnes označovanou jako odpovědnost **subjektivní**, a z ní postupem času vydělené odpovědností za výsledek,¹⁰⁵ u které se zavinění nevyžaduje, a kterou dnes označuje doktrína jako odpovědnost **objektivní**.

V obecné rovině lze shrnout, že u odpovědnosti subjektivní odpovídá povinná osoba za jednání zaviněná, při naplnění základních předpokladů subjektivní právní odpovědnosti, kterými jsou:

¹⁰³ŠILHÁN, Josef, 2015. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-544-2., s. 336

¹⁰⁴Rozsudek Nejvyššího soudu 23 Cdo 2247/2007 ze dne 25. 6. 2009

¹⁰⁵RABAN, Přemysl, 2019. Závazkové právo. Brno: VK. ISBN 978-80-87713-18-1., s. 419.

- Porušení právní povinnosti;
- Vznik újmy;
- Příčinná souvislost mezi jednáním povinné osoby a vzniklou újmou;
- Zavinění povinné osoby.

Oproti tomu v režimu objektivní odpovědnost podléhá povinná (odpovědná) osoba přísnějším kritériím, kdy se u ní zavinění nevyžaduje, a povinnost k náhradě újmy vznikne i bez zavinění.

V rámci zkoumaného kritéria charakteru odpovědnosti lze seznat mezi právem na náhradu škody (v obecném smyslu) a práva z vadného plnění určitý rozdíl.

Objektivní odpovědnost za vady

Odpovědnost za vady je zvláštní odpovědností objektivní s možností dílčí liberace v případech stanovených zákonem. Tento závěr lze vcelku spolehlivě učinit toliko na základě ustanovení § 1916 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, kdy zejména ustanovení § 1916 odst. 2 občanského zákoníku vylučuje, aby zcizitel předem omezil zákonný rozsah svých povinností z vadného plnění.

Z dílčí úpravy práva z vadného plnění, kupř. pro kupní smlouvu, lze vyčíst, že je zcela lhostejno, zda prodávající o vadě předmětu plnění věděl, či nikoliv (v takovém případě se jedná o vadu skrytou), zda takovou vadu způsobila věc předaná kupujícímu prodávajícím (ve smyslu ust. § 2102 občanského zákoníku), nebo zda vadu prodávající sám způsobil či nikoliv.

Pro určité situace však zákon připouští, aby byla odpovědnost prodávajícího za vady plnění vyloučena, a to za situací, které představují výluky z práva z vadného plnění. Poukázat lze příkladmo na situace, kdy je vada nápadná a zřejmá již při uzavírání smlouvy, nebo v případě, že vada vyplývá z veřejného seznamu.

Přísnější míru odpovědnosti naopak občanský zákoník klade na zcizitele (prodávajícího), který prohlásil, že předmět plnění má určitou vlastnost v rozporu se skutečností, nebo že takovou vadu dokonce zastřel (k tomu srov. ust. § 1917 občanského zákoníku), kdy naopak snímá povinnost péče z nabyvatele, který měl býval vadu odhalit již při uzavírání smlouvy (k tomu srov. ust. § 2103 občanského zákoníku).

Zvláštní odpovědnost za škodu pak lze nalézt v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku ve smyslu ustanovení § 2939 a násl. občanského zákoníku. Körbl uvádí, že: „*Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku je odpovědností objektivní s možností liberace povinné osoby, prokáže-li ta existenci některého z liberačních důvodů uvedených v § 2942 občanského zákoníku.*“¹⁰⁶

Objektivní odpovědnost za škodu způsobenou vadným plněním

Odpovědnost za škodu způsobenou vadným plněním je odpovědností objektivní s možností liberace, kdy plyne z porušení povinnosti řádně plnit smluvní závazek, a je tak porušením smluvní povinnosti ve smyslu ust. § 2913 odst. 1 občanského zákoníku.

Tento názor zastává taktéž Šilhán, který uvádí, že: „*Standardně jinak na právo na náhradu škody dopadá § 2913 odst. 1, přičemž ohledně jejího uplatnění platí shodná pravidla, jako pro škodu vzniklou v důsledku vad.*“¹⁰⁷

Komentářová literatura, konkrétně Pašek pak obecně k důkaznímu břemen ve vztahu k dovození odpovědnosti uvádí, že „*důkazní břemeno ve vztahu k naplnění prvních čtyř předpokladů¹⁰⁸, včetně rozsahu vzniklé škody, má poškozený. Škůdce nese břemeno tvrzení a důkazní břemeno ohledně existence liberačního důvodu.*“¹⁰⁹

5.2. Kritérium funkce a účelu odpovědnosti

V obecné rovině Gerloch definuje právní odpovědnost tak, že se jedná o „*zvláštní formu právního vztahu, ve kterém dochází na základě porušení právní povinnosti ke vzniku nové právní povinnosti sankční povahy.*“¹¹⁰ Základní čtyři funkce právní odpovědnosti pak Gerloch dělí na:

¹⁰⁶KÖRBL, Hugo. Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného. In: E-PRÁVO.CZ [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyroбку-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>

¹⁰⁷ŠILHÁN, Josef, 2015. Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. s. 341.

¹⁰⁸Čtyřmi předpoklady je zde míněno dle Paška porušení smluvní povinnosti škůdcem, vznik škody, příčinná souvislost mezi nimi a předvídatelnost škody.

¹⁰⁹PAŠEK, Martin. § 2913 [Porušení smluvní povinnosti]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1

¹¹⁰GERLOCH, Aleš. Teorie práva. s. 174.

- Reparační (buďto v podobě naturální restituce nebo reparace);
- Satisfakční (jakožto poddruh funkce reparační, typicky ve formě zadostiučinění);
- Preventivní;
- Represivní;
- a funkce další.¹¹¹

Raban, čistě ve vztahu k právu soukromému uvádí, že v soukromoprávních vztazích jsou základní funkce právní odpovědnosti toliko dvě, a to funkce kompenzační a funkce preventivní¹¹². Dle jeho názoru pak „*soukromé právo svou povahou a cíli neumožňuje uplatnění funkce sankční v podobě jednostranné újmy vůči odpovědné osobě*“.¹¹³

V jednotlivých institutech práva z vadného plnění a práva na náhradu škody se jednotlivé funkce právní odpovědnosti projevují s různou mírou intenzity. Lze vcelku bezpečně tvrdit, že primárním účelem práv z vadného plnění je zajištění řádného splnění závazku, na kterém má typicky nabyvatel toho, kterého plnění oprávněný a primární ekonomický zájem, a právě řádným splněním závazku je do plné míry naplněno jeho hospodářské očekávání od uzavřené smlouvy, resp. od závazku v rámci kterého mu bylo plněno. Hlavním účelem odpovědnosti za práva z vadného plnění je tak *prima facie* zájem na naplnění ekonomického zájmu nabyvatele plnění v očekávané kvalitě, čase, druhu či množství. Z výše uvedených kritérií, která používá Gerloch se domnívám, že takto popsaná funkce odpovědnosti práv z vadného plnění nespadá ani do jedné z kategorií, když jedinou potenciálně připadající v úvahu je funkce reparační. Ta nicméně míří zejména k odčinění škody, nebo jiné újmy, která v rámci poskytnutého vadného plnění – vadným plněním nicméně apriori nevzniká odčinitelná škoda nebo újma, ale toliko další závazek k narovnání ekonomické nerovnováhy vzniklé poskytnutím vadným plněním.

Účelem práva z vadného plnění je tedy dle mého názoru především narovnání vzniklé ekonomické nerovnováhy, a to primárně naplněním ospravedlnitelného zájmu nabyvatele vadného plnění (dodáním nové věci, opravou, doplněním toho, co chybí) a teprve sekundárně slevy z kupní ceny nebo odstoupení od smlouvy.¹¹⁴ Jeho funkce není tedy ani apriori reparační, ale taková, která by

¹¹¹ GERLOCH, Aleš. Teorie práva. s. 176.

¹¹² RABAN, Přemysl. Závazkové právo. s. 424-425.

¹¹³ RABAN, Přemysl. Závazkové právo. s. 425.

¹¹⁴ Srov. § 1923 občanského zákoníku

se dala nazvat pro svoji specificku funkci *ekonomicky balanční* případně *funkcí vyrovnávací*. Takto popsanou funkci Tichý nazývá jako funkci *kompensační*, a tedy sloužící k vyrovnání narušení ekvivalence plnění.¹¹⁵

Oproti tomu práva na náhradu škody mají svoji funkci zcela zřejmě danou jako funkci reparační, když slouží zejména k odstranění škody, a představují odpovědnost škůdce za navrácení ekonomické situace poškozeného do takového stavu jaký tu byl před tím, než ke vzniku škody vzniklo (tedy *restitutio in integrum*). Primárním zájmem je tedy obnovení předchozího stavu, nikoliv zajištění ekonomického zájmu nabyvatele vadného plnění naplněním ekonomické situace, v níž nabyvatel plnění očekával být v okamžiku uzavření smlouvy a v očekávání řádného plnění.

5.3. Kritérium vzájemného nastavení jednotlivých institutů ve prospěch jednotlivých stran závazkového vztahu

V prvé řadě si dovoluji uvést, že hypotéza této části diplomové práce zajisté není taková, že by právní úprava toho, kterého institutu měla být významně vychýlena ve prospěch zcizitele nebo nabyvatele. V odborné literatuře se nicméně vyskytují názory, že stanovení výlučné exkluzivity práva z vadného plnění je do značné míry zkracující pro věřitele práva z vadného plnění, a to i v kontextu jiných právních řádů.¹¹⁶

Práva z vadného plnění, ve všech funkcích, které mají zajišťovat, poskytují nabyvateli vadného plnění relativně standardní paletu možností, jak se domoci odstranění vady plnění (opravou, doplněním, slevou z kupní ceny nebo odstoupením od smlouvy). Všechny tyto možnosti uplatnění práva z vadného plnění jsou pro jejich úspěšnou vymahatelnost podmíněny celou řadou formálních kroků, mezi kterými mnohdy není zcela jasný vztah (jako vztah mezi vytknutím a oznámením vady dle § 1921 odst. 1 a 1922 odst. 1 občanského zákoníku)¹¹⁷ a jsou esenciálně projevem zásady *vigilantibus iura scripta sunt*. Tato zásada se projevuje o to výrazněji v situaci, kdy jsou zákonem stanoveny lhůty pro uplatnění práv z vadného plnění, které jsou výrazně kratší než pro uplatnění práva na náhradu škody.

¹¹⁵TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 141.

¹¹⁶TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 149.

¹¹⁷Tento nesoulad byl nicméně odstraněn novelou občanského zákoníku zákonem č. 374/2022 Sb., jak bylo uvedeno výše.

Oproti tomu v jiných právních řádech, jak bude pojednáno dále v komparativní části této práce, žádná zvláštní omezení práva na náhradu škody nenalezneme, a tím pak méně podmínění jejich vymahatelnosti předchozím formálním procesem, jehož nedodržení má za následek promlčení práva. Stanovení výlučné exkluzivity práv z vadného plnění pak významně omezuje hlavní generální prostředek ochrany, tj. právo na náhradu škody.¹¹⁸

Samotná skutečnost že k vytknutí vady musí dojít v právně neurčité době „bez zbytečného odkladu“, jinak se nárok promlčí, nasvědčuje tomu, že nabyvatel práva z vadného plnění musí dbát výrazné bdělosti, chce-li se o svá práva z vadného plnění brát.

Ve prospěch nabyvatele práva z vadného plnění oproti tomu hraje skutečnost, že odpovědnost za vady plnění je českým právním řádem koncipována jako odpovědnost objektivní s možností liberace, nicméně oproti tomu je vyvažována požadavkem dostatečné péče nabyvatele před uzavřením smlouvy, kdy je odpovědnost okleštěna o odpovědnost za vady zjevné, nebo takové, které zůstaly nabyvateli skryty pro nedostatečnou prohlídku.

Z výše uvedeného lze uzavřít, že úprava práva z vadného plnění je v českém právním řádu vychýlena v neprospěch věřitele, neboť celou část jeho nároků plynoucích z nikoliv řádného plnění závazku časově omezuje do relativně krátkého časového úseku po převzetí plnění, a zároveň mu stanovuje formálně přesné a hierarchizované formy nápravy vadného plnění.

Přestože důvody pro přijetí „přísnější“ úpravy práva z vadného plnění oproti právu na náhradu škody jsou zřejmé (a spočívají mimo jiné v ochraně právní jistoty zcizitele), a jsou zřejmé i rozdíly v chráněných zájmech, nemůže být bez povšimnutí, že samo poskytnutí vadného plnění je porušením smluvní povinnosti, a tedy deliktní odpovědností ve smyslu § 2913 občanského zákoníku. Proto není, v občanském zákoníku, zcela zřejmé, z jakého důvodu nepřipouští výslovně náhradu škody namísto plnění, tak jako to činí kupříkladu rakouský a německý právní řád, jak bude pojednáno v této práci dále.

¹¹⁸TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 149.

6. Komparativní část – řešení konkurence práva z vadného plnění a práva na náhradu škody v jiných právních řádech

S vědomím toho, že český právní řád, jak bylo ostatně nastíněno výše, obsahuje řešení konkurence nároků práva z vadného plnění a práva na náhradu škody ustanovením § 1925 Občanského zákoníku, zabývá se v této části diplomové práce komparací řešení konkurence dvou dotčených nároků v jiných, toliko evropských, právních řádech.

V první řadě podotýkám, že tato část diplomové práce se věnuje, byť dílčím způsobem, obecné kumulaci nároků z jiných právních titulů, zejména pak kumulaci nároků na náhradu škody (z různých titulů uvedených v ust. § 2909 až 2950 občanského zákoníku), jejíž řešení sám o sobě český občanský zákoník také neobsahuje, ale zejména pak vztahu práva z vadného plnění a práva na náhradu škody v jiných právních řádech. Typickým příkladem prvního zmíněného budiž kumulace nároků z práva na náhradu škody způsobené jednou ze „základních podstat“ stanovených v ustanovení § 2909, 2910 a 2913 Občanského zákoníku s těmi, které jsou uvedeny v pododdíle druhém, oddílu 2 Dílu 1 hlavy III Občanského zákoníku – tedy „kvalifikované“ podstaty práva na náhradu škody.

Ke komparaci užívám právní řády německý a rakouský.

6.1. Rakouská právní úprava

Vadné plnění je v aktuálním ABGB¹¹⁹ zakotveno v ustanovení § 918 odst. 1, přičemž za vadné plnění se požaduje plnění nikoliv v řádném termínu, nikoliv v řádném místě nebo nikoliv požadovaným způsobem. V tomto ohledu Tichý upozorňuje, že skutková podstata prodlení plnění pod sebe subsumuje taktéž plnění vadné.¹²⁰

Ustanovení § 918 odst. 1 ABGB pak stanoví, že v případě nikoliv řádného plnění může věřitel požadovat buďto plnění a náhradu škody za prodlení, nebo odstoupit od smlouvy po poskytnutí dodatečné lhůty.

¹¹⁹ Kde je v této kapitole zmíněno ABGB, míním tím aktuální znění rakouského občanského zákoníku.

¹²⁰ TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 116-117

Co se týče obecné právní úpravy jednotlivých nároků z vadného plnění, tak tu rakouský právní řád obsahuje v ustanovení § 932 ABGB, přičemž v obecné rovině je konstrukce uplatnění práva z vadného plnění v podstatných ohledech totožná s českou právní úpravou, když má nabyvatel možnost požadovat opravu, nebo výměnu věci, slevu z kupní ceny nebo odstoupení od smlouvy.

Vztah práva z vadného plnění a práva na náhradu škody pak explicitně řeší ustanovení § 933a ABGB, který v odstavci prvním stanoví, že v situacích, kdy za vadu převážené věci / služby odpovídá zcizitel, může se proti takovému nabyvatel domáhat taktéž náhrady škody.

Přitom hned ustanovení § 933a odst. 2 ABGB napovídá, jaký je vztah práva z vadného plnění ku právu na náhradu škody, když podle tohoto ustanovení může kvůli vadě samotné požadovat nabyvatel **nejprve** jako náhradu pouze opravu nebo výměnu věcí, případně pak náhradu v penězích v situacích, kdy nejsou první dva nároky uplatnitelné bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zcizitele. Ve srovnání s českým právním řádem je pak podstatné, že ABGB prostřednictvím § 933a odst. 1 a 2 – věty první - obsahuje ustanovení, které by bylo svým obsahem a účelem srovnatelné s ustanovením, § 1925 občanského zákoníku.

Rakouská právní úprava prostřednictvím komentovaného ustanovení nezakládá žádnou exkluzivitu konkrétního nároku tak jako to činí český občanský zákoník, a neomezuje věřitele práva z vadného plnění ve způsobech a titulech, z jakých svůj nárok vymáhá, resp. může vymáhat. Vzhledem k tomu, že je v komentovaném ustanovení použit termín „*nejprve*“ (*zunächst*) je zřejmé, že rakouský zákonodárce případnou konkurenci nároků řeší zavedením temporální harmonizace, v rámci, které je časově upřednostňováno právo z vadného plnění. K tomuto názoru dochází taktéž Tichý, když uvádí, že: „*Např. podle § 933 odst. 2 ABGB může kupující z titulu odpovědnosti za vady náhradu škody požadovat, nejdříve však opravu nebo výměnu. Tím jsou harmonizovány nároky z odpovědnosti za vady a z odpovědnosti za škodu: přednost naturální restituce v podobě opravy nebo výměny věci byla již upravena. V důsledku reformy ABGB (2001) obdrží prodávající obdobně jako u odpovědnosti za vady další možnost k splnění svých povinností. V případě škod v důsledku vady nejsou proto primární prostředky ochrany kupujícího závislé na tom, zda se dovolá odpovědnosti za vady, jež je objektivní, anebo nároku na náhradu škody z deliktní subjektivní odpovědnosti. I když kupující požaduje náhradu škody, je oprávněn volit mezi opravou a výměnou.*“¹²¹

¹²¹ TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 130.

Podstatná je nicméně i geneze ustanovení § 933a odst. 2 ABGB, které již svým označením takřkajíc „vloženého ustanovení“, naznačuje, že nejde o praxi zaužívanou zákonodárcem od samotného počátku. Tichý uvádí, že se jedná o reakci Nejvyššího soudu (Oberster Gerichtshof) na stanovisko R. Welsera z roku 1976, dle kterého náhradu škody lze požadovat namísto práva z vadného plnění.¹²²

Tichý uvádí, že rakouský právní řád v obecné rovině uznává kumulaci nároků, s tím, že v případech, kdy jsou dány předpoklady odpovědnosti obou / více druhů (odpovědnosti z deliktu a ze smlouvy), je dána volba způsobu uspokojení práva zcela na žalobci, resp. věřiteli odpovědnostního vztahu.¹²³

Weihssinger ve své disertační práci dále vysvětluje, jakým způsobem rakouský Nejvyšší soud Tichým zmiňované Welserovo stanovisko¹²⁴ vzal v potaz, a to, když v roce 1990 Nejvyšší soud dovodil, že nároky ze záruky (totiž práva z vadného plnění) a nároky na náhradu škody mohou existovat vedle sebe. Z toho plyne, že věřitel práva z vadného plnění či práva na náhradu škody si fakticky může vybrat, na kterém právním důvodu nárok založí, nebo jej může založit i na obou právních důvodech. Jediným korektivem, který případnou kumulaci nároků omezuje, je skutečnost že v jejich součtu nesmí dojít na straně žalobce (věřitele) k bezdůvodnému obohacení.¹²⁵

Výše uvedené tedy samozřejmě nemění nic na skutečnosti, že nárokovaného plnění z odpovědnostního vztahu se může oprávněná osoba domoci toliko jedenkrát, což je nicméně shodné pro všechny analyzované právní řády.

¹²²TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). s. 105-151.

¹²³TICHÝ, Luboš. O kumulaci nároků na náhradu škody a konkurenci právních norem. In: Advokátní deník [online]. 11. 5. 2022 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/05/11/o-kumulaci-naroku-na-nahradu-skody-a-konkurenci-pravnich-norem/>

¹²⁴Blíže pod bodem 122.

¹²⁵WEIHSSINGER, Natascha. *Das neue österreichische Gewährleistungsrecht – seine Auswirkungen auf Bauleistungen im internationalen Vergleich*. Vídeň. 2006. Dizertační práce. Technischen Universität Wien. Vedoucí práce O. Univ. Prof. i.R. Dipl.-Ing. Dr. Techn. Wolfgang J. OBERNDORFER a Univ. Prof. Dr. Iur. Manfred P. STRAUBE.

6.2. Německá právní úprava

Právní úpravu práva z vadného plnění a práva na náhradu škody, a zejména pak vyřešení otázky jejich vzájemného vztahu, v této části komparuji shodně jako s právním řádem rakouským v předchozí kapitole taktéž s právním řádem Německé spolkové republiky.

Práva z vadného plnění, označované jako *Rechte des Käufers bei Mängeln*, jsou v německém právním řádu upravena v ustanovení § 437 Bürgerliches Gesetzbuch (dále též „BGB“), dle kterého má nabyvatel, v případě, že je jemu poskytnuté plnění vadné, právo:

- Požadovat, aby mu bylo poskytnuto plnění bezvadné za podmínek stanovených § 439 BGB;
- Odstoupit od smlouvy za podmínek stanovených § 440, 323 a 326 odst. 6 BGB nebo aby došlo ke snížení ceny za podmínek § 441 BGB (tedy v terminologii Občanského zákoníku k poskytnutí slevy z kupní ceny);
- **Požadovat náhradu škody** za podmínek stanovených § 440, 280, 281, 283 a 311a nebo požadovat úhradu účelně vynaložených nákladů za podmínek stanovených § 284 BGB.

V otázce poskytnutí rozsahu práv z vadného plnění, a tedy okruhu potenciální nároků nabyvatele plnění (viz první odrážka výše), se německý BGB nikterak neliší v úpravě zakotvené § 1923, resp. § 2106 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku, kdy shodně v ustanovení § 439 BGB nabízí nabyvateli právo volby mezi opravou věci nebo dodáním nové věci bez vady.

V otázce odstoupení od smlouvy odkazuje ustanovení § 439 BGB na obecnou úpravu odstoupení od smlouvy obsaženou v ustanovení § 323 BGB. Právo odstoupit od smlouvy je v obecné rovině na základě § 323 odst. 1 BGB apriori vázáno na institut poskytnutí dodatečné lhůty ke splnění, a dodatečného splnění (*Nacherfühlung*) kdy dle obecné úpravy má oprávněná osoba (budoucí potenciální odstoupivší) povinnost poskytnout dodatečnou lhůtu ke splnění. Český právní řád obdobnou úpravu odstoupení od smlouvy zná samozřejmě taktéž, a to v ustanovení § 1978 odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého zakládá-li prodlení jedné ze smluvních stran nepodstatné porušení její smluvní povinnosti, může druhá strana od smlouvy odstoupit poté, co prodlévající

strana svoji povinnost nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou jí druhá strana poskytla výslovně nebo mlčky.

Reimann je k právní úpravě přijaté BGB kritický, neboť jak v principu ukazují i výše uvedené řádky, BGB představuje kombinaci „základní“ náhrady škody v ustanovení § 280 odst. 1 BGB, kterou kombinuje s relativně složitými a technicistními podmínkami uvedenými v § 280 odst. 2 až 285 BGB.¹²⁶ Zde je nicméně nutno podotknout, že právní úprava BGB se v otázce práv z vadného plnění dostala do této podoby až v roce 2002, a to na základě implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.¹²⁷

Hlavním předmětem komparace českého a německého právního řádu je nicméně zvolené řešení v otázce vztahu nároků práva z vadného plnění a práva na náhradu škody. Zatímco český právní řád zvolil relativně stručnou právní konstrukci výlučné speciality práv z vadného plnění vůči právu na náhradu škody ustanovení § 1925 občanského zákoníku, BGB věnuje uplatnitelnosti práva na náhradu škody ve vztahu k vadnému plnění komplexnější úpravu ustanovení § 280 a násl. BGB.

Wurmnest zastává názor, že na rozdíl od kupříkladu francouzské doktríny „*non-cumul*“, má v německém právu osoba domáhající se práva z vadného plnění nebo práva na náhradu škody (nebo obecně si různě konkurujících nároků) možnost založit svůj na různých právních titulech.¹²⁸ In concreto pak Wurmnest shrnuje, že nabyvatel plnění může požadovat náhradu škody za pozdní plnění (dle § 280 a 286 BGB), tedy terminologii občanského zákoníku prodlení, přičemž upozorňuje, že ve zvláštní případech může prodlení vzniknout až v případě zaslání zvláštní výzvy (*Mahnung*). Pro tuto práci podstatné je rozlišení práva na náhradu škody, která lze požadovat **namísto** plnění a **zároveň** s plněním která Wurmnest označuje jako „*damages in lieu of*

¹²⁶REIMANN, Mathias, 2009. The Good, the Bad, and the Ugly: The Reform of the German Law of Obligations. *Tulane Law Review*. 2008-2009(83), 896.

¹²⁷ KOTOWSKI, Markus, 2018. Effective Supplementary Performance?. In: *The New Law: Suggestions for Reforms and Improvements of Existing Legal Norms and Principles* [online]. Baden-Baden: Nomos, s. 77-78 [cit. 2023-05-30]. ISBN 978-3-8452-8397-5. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=HbCBDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA77&dq=bgb+defective+performance&ots=tuM-DCIVoh&sig=p2MnvVhEHA4ymSfSWGaSQwrn-iQ&redir_esc=y#v=onepage&q=bgb%20defective%20performance&f=false

¹²⁸ WURMNEST, Wolfgang, 2019. Introduction to German Law [online]. Třetí. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B.V. [cit. 2023-05-30]. ISBN 978-90-411-9098-7., s. 214. Dostupné z: https://www.jura.uni-hamburg.de/media/die-fakultaet/personen/wurmnest-wolfgang/wurmnest-contract-law-in-zekoll-wagner-introduction-to-german-law.pdf?fbclid=IwAR0DbvwW_WRc0FBBe5xbp6iHZdkAneBn1MsKT5cts5d7STIS_yUV8tesTDfE

performance“, resp. „*Schadenersatz statt der Leistung*“ a „*damages alongside of performance*“ resp. „*Schadenersatz wegen Pflichtverletzung neben der Leistung*“, tedy náhrada škody namísto plnění, v případech plnění vykazujícího vady a náhrada škody současně s plněním. Ty pak může nabyvatel požadovat za předpokladu, že jsou splněny předpoklady ustanovení § 280 odst. 1 a § 281 BGB v případě náhrady namísto plnění a § 280 BGB v případě náhrady současně s plněním.¹²⁹

Tobeš, toliko ve vztahu k vadám díla, podle BGB uvádí, že v objednatel může požadovat v prvé řadě dodatečné splnění, snížit odměnu (tedy v české terminologii požadovat slevu z kupní ceny vadného díla), odstranit vadu sám a požadovat úhradu nutných nákladů, nebo krajních případech odstoupit od smlouvy¹³⁰, přičemž Tobeš uvádí, že: „*vedle těchto nároků může objednatel vždy uplatnit nárok na náhradu škody nebo na náhradu zbytečně vynaložených nákladů.*“¹³¹ Jinými slovy Tobeš dovozuje, že tyto nároky jsou na sobě nezávislé a lze je uplatnit současně.

Struktura právní úpravy BGB

Ustanovení § 280 odst. 1 BGB lapidárně řečeno stanoví, že poruší-li smluvní strana povinnost vyplývající ji-ze závazku, může druhá strana požadovat náhradu škody tím způsobené. Fakticky jde tedy o německou obdobu ustanovení § 2913 odst. 1 občanského zákoníku.

Ustanovení § 280 odst. 3 BGB dále v obecné rovině stanoví, že náhradu škody namísto plnění může oprávněná osoba požadovat toliko za předpokladů výslovně uvedených v ustanovení § 281, 282 nebo 283 BGB. Jinými slovy, lze naznat, že BGB favorizuje řádné splnění před restitucí škod, shodně jako český právní řád, když stanovuje v ustanovení § 281, 282 a 283 BGB podmínky, které musí být naplněny, aby mohl oprávněný z práva vadného plnění požadovat náhradu škody nad rámec práv z vadného plnění.

Ustanovení § 281 odst. 1 BGB stanoví, že ten, komu nebylo plněno řádně a včas může požadovat za podmínek stanovených v § 280 BGB náhradu škody namísto plnění za předpokladu, že povinnému poskytl přiměřenou lhůtu k nápravě a takto dodatečně stanovená lhůta marně uplynula.

¹²⁹ WURMNEST, Wolfgang, 2019. Introduction to German Law [online]. Třetí. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B.V. [cit. 2023-05-30]. ISBN 978-90-411-9098-7., s. 250-252. Dostupné z: https://www.jura.uni-hamburg.de/media/die-fakultaet/personen/wurmnest-wolfgang/wurmnest-contract-law-in-zekoll-wagner-introduction-to-german-law.pdf?fbclid=IwAR0DbvwW_WRc0FBe5xbp6iHZdkAneBn1MsKT5cts5d7STIS_yUV8tesTDfE

¹³⁰ TOBEŠ, Zdeněk. Vady díla v německém právu. Časopis pro právní vědu a praxi. 2005, roč. 13, č. 1, s. 21

¹³¹ TOBEŠ, Zdeněk. Vady díla v německém právu. Časopis pro právní vědu a praxi. 2005, roč. 13, č. 1, s. 21

V otázce vztahu mezi právem z vadného plnění je však zcela zásadním ustanovení § 281 odst. 4 BGB, které stanoví, že nárok na požadavek plnění na straně oprávněného zaniká a je vyloučen v okamžiku, kdy oprávněný uplatní svůj nárok na náhradu škody namísto plnění. Tichý k rozdílům mezi ustanovením § 280 a 281 BGB uvádí, že dle § 281 „na rozdíl od ustanovení § 280 BGB může kupující požadovat náhradu, jako kdyby nedostal žádné plnění“.¹³² Wurmnest v tomto ohledu upozorňuje, že zánik práva požadovat původní splnění je pak zásadní pro vyloučení možnosti nabyvatele domáhat se dvojí náhrady (tedy řádného plnění a náhrady škody namísto plnění).¹³³

Na rozdíl od stanovení exkluzivity práva z vadného plnění vůči právu na náhradu škody, tak jak to činí ustanovení § 1925 Občanského zákoníku volí německý BGB kritérium, které by se dalo nazvat *temporální prioritou* práva z vadného plnění před právem na náhradu škody. Na rozdíl od rakouského právního řádu právo na náhradu škody není podmíněno nejprve (*zunächst*) uplatněním práva z vadného plnění, ale toliko dodatečným poskytnutím lhůty pro plnění, v případech, kdy je to zákonem vyžadováno.

Ustanovení § 281 odst. 5 BGB pak zakotvuje relativně resolutivní následky uplatnění práva na náhradu škody v případě jeho uplatnění. V případě uplatnění práva na náhradu škody ustupují práva z vadného plnění, a původní dlužník je oprávněn za podmínek stanovených § 346 až 348 BGB požadovat navrácení poskytnutého plnění.

6.3. Dílčí závěry komparace

Z výše uvedené komparace české, rakouské a německé právní úpravy vztahů mezi právem na náhradu škody a práva z vadného plnění lze učinit dílčí závěry vypovídající o rozdílech mezi souvztažností popsaných institutů.

¹³²TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). Acta Universitatis Carolinae. Iuridica [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, (3), 105-151 [cit. 2023-05-29]. ISSN 0323-0619.

¹³³ WURMNEST, Wolfgang, 2019. Introduction to German Law [online]. Třetí. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B.V. [cit. 2023-05-30]. ISBN 978-90-411-9098-7., s. 214. Dostupné z: https://www.jura.uni-hamburg.de/media/die-fakultaet/personen/wurmnest-wolfgang/wurmnest-contract-law-in-zekoll-wagner-introduction-to-german-law.pdf?fbclid=IwAR0DbvwW_WRc0FBc5x6p6iHZdkAneBn1MsKT5cts5d7STIS_yUV8tesTDfE

Jak bylo pojednáno v úvodu této práce, český právní řád ustanovením § 1925 občanského zákoníku stanovuje *výlučnou exkluzivitu* práv z vadného plnění, která vede do značné míry k posílení právní jistoty zcizitele, nicméně jak bylo popsáno na základě úvah *de lege ferenda* v některých případech nadbytečně limituje nabyvatele práva z vadného plnění, a omezuje jeho možnost domáhat se řádného plnění¹³⁴ dle závazkového vztahu.

V tomto ohledu je rakouská právní úprava vůči nabyvateli práva z vadného plnění „vstřícnější“. Tichý uvádí, že namísto omezení nabyvatele plnění na nároky z vadného plnění umožňuje rakouská právní úprava taktéž **namísto** odpovědnosti za vady uplatňovat náhradu škody.¹³⁵

Pakliže v českém právním řádu jsou právo z vadného plnění a právo na náhradu škody ve vztahu vzájemné exkluzivity (tedy čeho se lze domoci v rámci práv z vadného plnění, toho se nelze domoci z jiného právního důvodu, tím méně pak z práva na náhradu škody), v rakouském právním řádu by se tento vztah dal nazvat kohabitací, resp. nekonkurencí těchto dvou institutů, s prvky neexkluzivní favorizace práva z vadného plnění vůči právu na náhradu škody

Německý právní řád se jeví být mezi komparovanými právními řády relativně nejsložitějším, když samostatně upravuje situace, kdy dochází k náhradě újmy způsobené vadným plněním (náhradě následných škod), samostatně upravuje právo na náhradu škody namísto plnění, a obsahuje zvláštní ustanovení o zániku práv z vadného plnění pro případy požadavku na náhradu škody. Z komplexního znění dotčených ustanovení, které jsou relativně roztržštěné do obecné úpravy a úpravy pro dílčí smluvní typy, je pak nadbytečná snaha popsat vztah jednotným pojmenováním, byť ze systematiky § 280 a 281 BGB je zřejmé, že je favorizováno právo z vadného plnění, jako narovnávacím institutem před právem na náhradu škody, jako institutem reparačním.

¹³⁴Plnění, nikoliv splnění, neboť jak bylo pojednáno výše, i vadné plnění má v českém právním řádu za následek soluční účinky původního závazku.

¹³⁵TICHÝ, Luboš. Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie). Acta Universitatis Carolinae. Iuridica [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, (3), s. 128. [cit. 2023-05-29]. ISSN 0323-0619.

7. Závěr

Práva z vadného plnění a práva na náhradu škody jsou dva na sobě relativně nezávislé instituty, které mají odlišný právní režim, chrání subjekty závazkových vztahů rozdílnými způsoby, a každý slouží k jinému účelu, o čemž pojednává tato diplomová práce.

Předmětem, tím méně pak ambicí, této diplomové práce zajisté nebylo vytvořit rukověť deskriptivně popisující jeden či druhý institut (tím méně pak oba), a poskytnout návod k jejich uplatnění, ale zkoumat jejich souvztažnost a právní aspekty případné kumulace či konkurence nároků plynoucích z vadného plnění.

V úvodu této diplomové práce jsem se zabýval obecnou úpravou práva z vadného plnění v českém současném právním prostředí, kdy stěžejní část první kapitoly nazvané „Obecně k právu z vadného plnění“ analyzuji předpoklady vzniku a úspěšného uplatnění nároků práva z vadného plnění.

V rámci diplomové práce bylo popsáno jaká je struktura právní úpravy práva z vadného plnění v Občanském zákoníku, která je úpravou, kterou lze nazvat kaskádovitou a roztržštěnou, když český Občanský zákoník zakotvuje obecnou úpravu práva z vadného plnění a dílčí úpravy pro některé smluvní typy, zejména pak smlouvu kupní a smlouvu o dílo.

V deskriptivní části této práce k právu z vadného plnění jsem se zabýval terminologickými nuancemi obecné úpravy práva z vadného plnění, když bylo zjištěno, že Občanský zákoník v různých „fázích“ závazkových právních vztahů označuje totožné subjekty v hypotézách právních norem různými termíny, kdy jsou používány termíny „kdo plní“ namísto očekávatelného „dlužník“, nebo „komu je plněno“ namísto „věřitel“, přičemž poukazuji na skutečnost, že terminologická komplexnost je dále prohlubována používáním termínů „zcizitel“ a „nabvyatel“. Terminologická rozdílnost je v příslušné kapitole diplomové práce vysvětlena a analyzována, a dále doplněna sjednocujícími úvahami *de lege ferenda* pro zajištění terminologické jednoduchosti příslušných částí obecné úpravy práva z vadného plnění.

Významná část práce je věnována analýze předpokladů vzniku práva z vadného plnění, jež je zároveň stavěna do kontrapozice s předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného uplatnění nabyvatelem, resp. příjemcem vadného plnění. V příslušné kapitole je upozorňováno, že v odborné

literatuře jsou přitom okamžiky vzniku práv z vadného plnění zaměňovány s předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění.

Výše nastíněnou analýzou totiž docházím k názoru, že jedinými předpoklady vzniku práva z vadného plnění je existence úplatného závazkového vztahu a existence vadného plnění v rámci primárního závazkového vztahu, a tedy skutečnost, že u předmětu plnění absentuje některá z vlastností předmětu plnění tak, že zakládá vadnost plnění. Odborná literatura přitom nezřídka kdy mezi předpoklady vzniku práva z vadného plnění řadí taktéž uplatnění nároku z odpovědnosti za vadné plnění a to např. i formou vytknutí vady, což má mít za následek aktivaci odpovědnostní povinnosti.

V příslušné části nesporuji, že vytknutí vady je jistě předpokladem úspěšného uplatnění práva z vadného plnění (a to mimo jiné i s ohledem na ustanovení § 1921 Občanského zákoníku), nicméně zastávám názor, že právo z vadného plnění vzniká zcela bez ohledu na vůli nabyvatele toho kterého vadného plnění, a to mimo jiné i s ohledem na skutečnost, že opačný výklad by implikoval, že dodatečné dobrovolné plnění dlužníka, kterýžto plnil vadně, by mělo představovat bezdůvodné obohacení na straně příjemce vadného plnění. Výše uvedené je ilustrováno dále zejména tím, že dle dikce občanského zákoníku má i vadné plnění za následek soluční účinky závazku.

V otázce vzniku samotného nároku, nikoliv už vzniku samotných práv z vadného plnění, analyzuji jaké jsou předpoklady úspěšného uplatnění práva z vadného plnění, v rámci kterých je těžiště této části diplomové práce věnováno mimo jiné formálnímu postupu uplatnění práva z vadného plnění, a to jednak deskripcí zákonem předvídaného postupu, jednak kritikou (byť dnes již dřívější) terminologické nejednoznačnosti příslušných ustanovení. Z výzkumu totiž vyplývá, že Občanský zákoník zavádí povinnost vytknutí vady, (dříve též) oznámení vady a uplatnění konkrétního práva z vadného plnění.

Ve stejném duchu je z mojí strany sporován též partikulární názor ustálené praxe Nejvyššího soudu, který zastává názor, že vytknutí vady samo o sobě nezakládá úspěšně vymahatelný nárok na práva z vadného plnění, když klade na nabyvatele vadného plnění další nároky spočívající mimo jiné ve volbě konkrétního práva z vadného plnění. Zastávám názor, že po vytknutí vady nemůže mít skutečnost, že si nabyvatel nezvolil konkrétní právo z vadného plnění za následek zánik jeho nároku, a to zejména s ohledem na právní úpravu řešení modalit práva daného na výběr,

v ustanoveních § 1923 a 1926 odst. 1 a 2 občanského zákoníku. Jsem toho názoru, že po vytknutí vady nemůže mít nevyužití práva volby z vadného plnění za následek „nevzniknutí“ nároku na práva z vadného plnění, ale toliko přechod volby práva na druhou stranu závazkového vztahu. Oproti tomu však ustálená judikatura Nejvyššího soudu uvádí, že vytknutí vady jako jednostranný právní úkon, byť činěný v reklamační lhůtě (lhostejno zda v subjektivní lhůtě bez zbytečného odkladu či objektivní lhůtě šesti měsíců, nebo v jiných lhůtách stanovených pro jiné vady partikulární úpravou) nemá za následek vznik nároku na práva z vadného plnění – se kterýmžto názorem v příslušné části diplomové práce výše uvedeným způsobem polemizuji.

Jakkoliv by se mohlo výše uvedené jevit nadbytečným, v kapitole „K důležitosti rozlišování mezi okamžikem vzniku práva z vadného plnění a nároku na právo z vadného plnění“ pojednávám o důležitosti takového rozlišování zejména v kontextu institutů bezdůvodného obohacení a plnění *indebite*. Konkrétně vyslovuji názor, že jednou vzniklé právo bez formálně správného uplatnění nezaniká (jak nicméně tvrdí konstantní judikatura Nejvyššího soudu), ale je toliko oslabeno, a může dojít maximálně k jeho promlčení, a to v samostatně stanovené lhůtě odlišné od obecné promlčecí lhůty stanovené § 629 občanského zákoníku.

Jsem toho názoru, že formálně nesprávné uplatnění vady (tedy bez vytknutí, či oznámení, či výběru konkrétní práva z vadného plnění, případně nikoliv ve stanovené lhůtě) nemůže mít za následek zánik (prekluzi), nebo dokonce nevzniknutí práva z vadného plnění. V odborné literatuře se nicméně objevují i, dle mého názoru správné, názory pojmenovávající takto vzniklý stav tak, že neuplatněná práva z vadného plnění jsou „*podmíněně vymahatelná*“ do okamžiku uplatnění námitky pozdního vytknutí vady – nicméně jsem toho názoru, že se jedná o nadbytečný popis tradičního institutu promlčení, který je v příslušné části občanského zákoníku vyjádřen nikoliv zcela zřejmě.

Třetí část diplomové práce přesouvá těžiště ke vztahu práv z vadného plnění k právu na náhradu škody, a to na základě historické analýzy právní úpravy počínaje rokem 1811, tedy přijetím ABGB. Ve vztahu k ABGB, a konkrétně pak k právnímu pojetí institutu tzv. správen, vyvozují názor, že ustanovení § 1925, věta první, současného občanského zákoníku v podstatných pojmových znacích odpovídá ustanovení § 923 ABGB, v tom ohledu, že práva z vadného plnění nevyklučují právo na náhradu škody. Co se nicméně týče vztahu výlučné speciality, nebo vzájemné exkluzivity práva z vadného plnění a práva na náhradu škody, dovozují, že úprava obsažená v dnešním § 1925, věta druhá, občanského zákoníku byla za ABGB dovozována toliko

judikaturou. Zásadním rozdílem je mimo jiné skutečnost, že ABGB byl, minimálně co do soudní aplikace, přísnější když lhůty pro uplatnění práva stanovoval jako lhůty preklusivní. Dílčí rozборы jsou pak věnovány úpravě obchodního zákoníku z roku 1863, občanského zákoníku z roku 1950 a občanského zákoníku z roku 1964.

Těžiště práce je obsaženo v kapitolách 4. a následujících, které se zabývají otázkou vzájemné souvztažnosti mezi právem na náhradu škody a právem z vadného plnění, a konkrétně pak řešením přijatým v ustanovení § 1925 občanského zákoníku. Vzhledem ke skutečnosti, že důvodová zpráva ve vztahu k tomuto ustanovení mlčí, věnuji se východiskům této právní úpravy, která byla nalezena dílčím způsobem v předcházející historické analýze, dílčím pak analyzuji nejzásadnější judikaturu Nejvyššího soudu, ze které vychází zejména dílčí závěry, a to, že, odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu jsou zcela odlišné právní instituty, mají zcela odlišný účel, a jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech vzniku.

V otázce souvztažnosti práva z vadného plnění a práva na náhradu škody jsou pak rozlišovány myslitelné druhy škod, které mohou vzniknout samotným vadným plněním, nebo v jeho důsledku, pro které někteří autoři používají terminologické označení škod přímých a následných. Výše uvedené je pak dále analyzováno v kontextu rozdílu mezi právem z vadného plnění a právem na náhradu škody spočívající v porušení smluvní povinnosti řádně splnit závazek a tedy právem na náhradu škody ve smyslu § 2913 občanského zákoníku. V tomto ohledu je pak akcentována rozdílná povaha vady v jednotlivých institutech, když v právech z vadného plnění představuje vada samotnou nahrazovanou újmu, zatímco v otázce náhrady škody představuje vada následek porušení povinnosti, která je sama příčinou druhotné způsobené škody.

Samostatná kapitola je věnována úvahám *de lege ferenda* k ustanovení § 1924 občanského zákoníku upravujících náklady na uplatnění práva z vadného plnění, kdy docházím k názoru, že současná právní úprava vytváří skupinu potenciálně nenahraditelných nákladů, které vynakládá oprávněný z práva z vadného plnění na uplatnění svého práva. Občanský zákoník totiž zakotvuje pravidlo, že práva spojená s uplatněním práva z vadného plnění musí být uplatněna u zcizitele do jednoho měsíce od uplynutí subjektivní či objektivní reklamační lhůty. Na příkladu komplexních a nikterak neobvyklých (nespotřebitelských) znaleckých posudků, které jsou (nebo mohou být) v praxi mnohdy zásadní pro úspěšné uplatnění práva z vadného plnění ilustruji, že takové náklady nelze mnohdy nahradit, a to pro přísně stanovenou objektivní lhůtu jednoho měsíce pro jejich uplatnění.

Takto stanovenou lhůtu, konkrétně v § 1924 občanského zákoníku popisují tak, že stanovuje nadbytečnou, a nepřiměřeně přísnou lhůtu k uplatnění nákladů účelně vynaložených při uplatnění práva z vadného plnění, které mohou zajisté představovat škodu způsobenou porušením smluvní povinnosti protistrany (a mohly by tak být nahrazovány v rámci § 2913 občanského zákoníku), nicméně jsou stanoveny jako samostatně exkluzivní právní nárok, a mohou tak být mnohdy zcela neuplatnitelné – v rozporu s požadavky *de lege ferenda* na ochranu osob, kterým je vadně plněno. Otázka nákladů na uplatnění práva z vadného plnění, a jejich promlčení, je v příslušných kapitolách řešena i v rovině civilního procesu, a to mimo jiné v otázce koncentrace řízení, kde je řešena otázka, zda se jedná o námitku promlčení, kterou lze uplatnit kdykoliv za řízení, nebo toliko do okamžiku tzv. koncentrace řízení, kde zastávám první z těchto názorů.

Práva z vadného plnění a práva na náhradu škody jsou následně pro posouzení jejich vzájemného vztahu zkoumána v kapitole páté v rovině individuálních kritérií, kdy byla zvolena kritéria charakteru odpovědnosti, funkce a účelu odpovědnost a vzájemného nastavení dotčených institutů ve prospěch jednotlivých stran závazkového vztahu. Zásadní závěr, který z této kapitoly vyplývá, je dosažen zejména na základě kritéria funkce a účelu odpovědnosti, kdy funkci práva z vadného plnění nazývám funkcí vyrovnávací (kdy slouží k zajištění ekonomické rovnosti a naplnění očekávání nabyvatele od závazku do kterého vstoupil), a funkci práva na náhradu škody jako funkci reparační, a tedy s hlavním cílem obnovení stavu, který by u nabyvatele vadného plnění býval byl, nenabyl-li nabyvatel plnění vadné.

V kontextu dalších právních řádů, které jsou užity pro komparaci zároveň docházím k závěru, že česká právní úprava je v otázce práv z vadného plnění mírně vychýlena ve neprospěch nabyvatele vadného plnění, neboť celou část jeho nároků plynoucích z nikoliv řádného plnění závazku časově omezuje do relativně krátkého časového úseku po převzetí plnění, a zároveň stanovuje formálně přesné a hierarchizované formy uplatnění a nápravy vadného plnění, a to i ve srovnání s jinými právními řády.

Významné dílčí závěry činím na základě kapitoly šesté, která se věnuje komparaci řešení konkurence práva z vadného plnění a práva na náhradu škody v jiných právních řádech, konkrétně pak v právním řádu rakouském (ABGB) a německém (BGB). Na základě provedené analýzy tří dotčených právních řádů pak pojmenovávám řešení konkurence v jednotlivých institutech tak, že v českém právním řádu jsou právo z vadného plnění a právo na náhradu škody ve vztahu výlučně vzájemné exkluzivity, v rakouském právním řádu je pak voleno řešení neexkluzivní favorizace

práva z vadného plnění vůči právu na náhradu škody, a v německém právním řádu, byť docházím k závěru, že obdobná generalizace je poněkud nadbytečná, by se vzájemný vztah dal pojmenovat jako prioritní práva z vadného plnění před právem na náhradu škody.

Seznam použitých zkratek

ABGB	zákon č. 946/1811 Sb., Všeobecný zákoník (ABGB)
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 14. März 2023 (BGBl. 2023 I Nr. 72) geändert worden ist Bekanntmachung vom 2. Januar 2002
CISG	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
obchodní zákoník	zákon č. 1/1863 ř.z, Obchodní zákoník
OZ 1950	zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník
OZ 1964	zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník
o.s.ř.	zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. BAJURA, J; BÁNYAIOVÁ, A.; BĚLINA, M; ČERNÁ, S.; DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L.; DVOŘÁK, J.; ELISCHER, D.; FIALA, J.; HOLCOVÁ, I.; HORÁČEK, T.; HUMLÍČKOVÁ, P.; JENDŽELOVSKÝ, M.; KRAMAŘÍK, R.; KŘEŠŤANOVÁ, V. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. [cit. 28. 4. 2023]. ISSN 2336-517X.
2. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 8. aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-838-9.
3. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.
4. KINCL, Jaromír; SKŘEJPEK, Michal; URFUS Valentin. *Římské právo*. Dot. 2. dopl. a přeprac. vyd. (C.H. Beck dot. 1. vyd.). Praha: C.H. Beck, 1997. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9031-1.
5. LAVICKÝ, Petr; POLIŠENSKÁ, Petra. *Zánik závazků*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Judikatura k rekodifikaci. ISBN 978-80-7478-907-6.
6. RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-87713-18-1.
7. ŠILHÁN, Josef. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. Praha: C.H. Beck, 2015. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-544-2.
8. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2018, ISBN: 978-80-7400-717-0.
9. TICHÝ, Luboš a Jiří HRÁDEK. *Deliktní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-625-8.
10. TICHÝ, Luboš. *Odpovědnost za vady a náhrada škody v soukromém právu (srovnávací studie)*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2015. Acta Universitatis Carolinae Iuridica. Univerzita Karlova v Praze. ISSN 0323-0619.
11. TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr; PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-807-5021-243.
12. WEIHSINGER, Natascha. *Das neue österreichische Gewährleistungsrecht – seine Auswirkungen auf Bauleistungen im internationalen Vergleich*. Vídeň. 2006. Dizertační

- práce. Technischen Universität Wien. Vedoucí práce O. Univ. Prof. i.R. Dipl.-Ing. Dr. Techn. Wolfgang J. OBERNDORFER a Univ. Prof. Dr. Iur. Manfred P. STRAUBE.
13. WEINHOLD, Daniel. *Promlčení a prekluze v soukromém právu*. Praha: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-576-3.
14. WURMNEST, Wolfgang. *Introduction to German Law*. Třetí vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B.V, 2019. ISBN 978-90-411-9098-7.

Seznam použitých odborných článků

15. BÁNYAIOVÁ, Alena, 2018. *Diskutované otázky zániku závazků v občanském zákoníku*. Advokátní deník [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2018. [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2018/07/23/diskutovane-otazky-zaniku-zavazku-v-obcanskem-zakoniku/>
16. BYDLINSKY, Franz. *Zásady právní metodologie*. Vídeň. Výzkumný institut pro středo- a východoevropské hospodářské právo, Hospodářská univerzita Vídeň, 2003. [cit. 29. 4. 2023]. Dostupné z: <https://research.wu.ac.at/ws/portalfiles/portal/19848225/ap095a.pdf>
17. ČERVENÁ, Lucie. *K odpovědnosti za vady při převodu podílu či akcií – 2. část*. Právní rozhledy, 2021. č. 21, s. 735-744.
18. KELBLOVÁ, Hana. *Historický vývoj odpovědnosti za právní vady věci v právu českých zemí*. In: Dny práva - 2010 - Days of Law. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2.
19. KÖRBL, Hugo. *Praktický pohled na odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku z pohledu poškozeného*. In: E-PRÁVO.CZ [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticky-pohled-na-odpovednost-za-skodu-zpusobenou-vadou-vyrobku-z-pohledu-poskozeneho-110034.html>
20. KOTOWSKI, Markus. *Effective Supplementary Performance?* In: *The New Law: Suggestions for Reforms and Improvements of Existing Legal Norms and Principles* [online]. Baden-Baden: Nomos, 2018. [cit. 22. 5. 2023]. ISBN 978-3-8452-8397-5. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=HbCBDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA77&dq=Effective+Supplementary+Performance%3F++kotowski&ots=tuM->

[FypSub&sig=VdWkfYXYzIPuleYWdVBOVpdxial&redir_esc=y#v=onepage&q=Effecti
ve%20Supplementary%20Performance%3F%20%20kotowski&f=false](https://www.beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpw2nrq14yq&rowIndex=0)

21. PETROV, Jan; VÝTISK, Michal BERAN; Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace) [online]. Praha: C. H. Beck, 2022. [cit. 22. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpw2nrq14yq&rowIndex=0>
22. REIMANN, Mathias, 2009. *The Good, the Bad, and the Ugly: The Reform of the German Law of Obligations*. In: Tulane Law Review [online]. 2008-2009. [cit. 26. 5. 2023]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/tulr83&id=1&collection=journals&index=>

Seznam použitých internetových zdrojů

23. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online]. 362/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2010 – 2013. VI. Volební období [cit. 28. 3. 2023].
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=71122&pdf=1>
24. Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů [online]. 213/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna od 2021. IX. Volební období [cit. 26. 5. 2023].
Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=208480>

Seznam použitých právních předpisů

25. Zákon č. 1/1863 ř.z., Obchodní zákoník.
26. Zákon č. 946/1811 Sb., Všeobecný zákoník (ABGB).
27. Zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník.
28. Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.
29. Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.
30. Zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník.
31. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník.

32. Zákon č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
33. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES.

Seznam použité judikatury

34. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. 23 Cdo 2042/2020.
35. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2008, sp. zn. 33 Odo 1300/2006.
36. Rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 33 Cdo 1958/2020.
37. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 33 Cdo 2488/2020.
38. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 22. 2020, sp. zn. 33 Cdo 1958/2020.
39. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4844/2015.
40. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 956/2002.
41. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1188/2013.
42. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4917/2010.
43. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. Cdo 4379/2008.
44. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2679/2008.
45. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 33 Odo 320/2005.
46. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 33 Cdo 1508/2008.
47. Rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 15 Cdo 1612/2004.
48. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2021 sp. zn. 25 Cdo 1796/2019.
49. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. 33 Odo 557/2004.
50. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 33 Cdo 5121/2008.
51. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1510/2019.
52. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2013, sp. zn. 25 Cdo 1206/2013.
53. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 33 Odo 631/2004.
54. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 4182/2016.
55. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2247/2007.
56. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 564/2006.
57. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2008, sp. zn. 33 Odo 1386/2006.

58. Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. NS R I 136/19, Vážný 132.
59. Unesení Ústavního soudu III. ÚS 1033/14 # 1 ze dne 3. 4. 2021.
60. Rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 22. 6. 2017, sp. zn. 119 C 58/2016.

Právo z vadného plnění a právo na náhradu škody

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá vzájemnou souvztažností institutů práva z vadného plnění a práva na náhradu škody. Instituty vadného plnění a povinnosti k náhradě škody způsobené poskytnutím vadného plnění shodně představují porušení závazku, a odborná literatura je shodně řadí pod pojem porušení smlouvy.

Cílem práce je analýza vzniku práva z vadného plnění, jako nutného předpokladu pro uplatnění jak nároků plynoucích z práv z vadného plnění, tak z práv na náhradu škody. Práce se zabývá vztahem výše citovaných institutů, které jsou v českém právním prostředí na základě ustanovení § 1925 občanského zákoníku ve vztahu výlučné exkluzivity práv z vadného plnění vůči právu na náhradu škody, podle které musí nabyvatel plnění, které vykazuje vady, nárokovat tyto vady toliko skrze právní úpravu práv z vadného plnění. Diplomová práce pak využívá analytickou, kritickou, komparativní i deskriptivní metodu výzkumu.

V první části práce je uplatněna deskriptivní metoda ve vztahu k právní úpravě vadného plnění, jakožto společné prerekvizity jednak práv z vadného plnění a práva na náhradu škody. Následně je na základě historické komparace analyzován historický vývoj úpravy vztahu mezi právy z vadného plnění a právem na náhradu škody, přičemž tato analýza je zásadní pro další práci s ustanovením § 1925 občanského zákoníku. Analytická část diplomové práce je pak věnována ustanovení § 1925 občanského zákoníku, který stanovuje vztah mezi právy z vadného plnění a právem na náhradu škody se zřejmou preferencí práv z vadného plnění. Systematickou analýzou se pak diplomová práce otázkou zabývá souvztažností mezi právem na náhradu škody a právem z vadného plnění, a konkrétně pak řešením přijatém v ustanovení § 1925 občanského zákoníku, a to na základě východisek této právní úpravy, která jsou nalezena v předcházející historické analýze, a současně judikatuře Nejvyššího soudu. Využita je metoda analytická a srovnávací. Samostatně se pak diplomová práce věnuje specifické otázce potenciálně nenahraditelných nákladů spojených s uplatněním práva z vadného plnění s ohledem na úpravu stanovenou v § 1924 občanského zákoníku. Dále se diplomová práce na základě úvah *de lege ferenda* zabývá návrhy případné úpravy dotčeného ustanovení k zajištění rovnováhy mezi nabyvatelem a zcizitelem dotčeného plnění. Poslední část diplomové práce se zabývá otázkou, jakou právní úpravu vztahu práv

z vadného plnění a práva na náhradu škody přijímají jiné kontinentální právní řády, konkrétně pak právní řád Rakouské republiky a Spolkové republiky Německo, kdy je využita zejména metoda komparativní.

Klíčová slova: právo z vadného plnění, právo na náhradu škody, vadné plnění

Right from a defective performance and right to compensation for damage

Abstract

This thesis deals with the interrelation of the institutes of the right from a defective performance and the right to compensation for damage. The institutes of rights from defective performance and the right to compensate for damage caused by the provision of defective performance are both commonly perceived as breaches of obligation, and the literature consistently classifies them under the concept of breach of contract.

The aim of this thesis is to analyse the defective performance as a necessary prerequisite for both claims arising from the right from defective performance and the right to compensation for damage. The thesis deals with the relationship of the above-mentioned institutes, which are in the Czech legal environment in the relationship of exclusivity of the right from defective performance to the right to compensation for damage on the basis of the provisions of Section 1925 of the Civil Code, according to which the acquirer of a performance that is defective must claim these defects only through the legal provisions of the right from a defective performance. The thesis then uses analytical, critical, comparative and descriptive research methods.

In the first chapter of the thesis, the descriptive method is applied in relation to the legal regulation of defective performance as a common pre-requisite of both the right from defective performance and the right to compensation for damage. Subsequently, on the basis of a historical comparison, the historical development of the regulation of the relationship between the right from defective performance and the right to compensation for damage is analysed, as this analysis is essential for further work with the provision of Section 1925 of the Civil Code. The analytical part of the thesis is then devoted to the provision of Section 1925 of the Civil Code, which establishes the relationship between the right from defective performance and the right to compensation for damage, with an obvious preference for the right from defective performance. A systematic analysis then deals with the question of interrelation between the right to compensation for damage and the right from defective performance, and more specifically with the question of solution adopted in the provisions of Section 1925 of the Civil Code, based on the background of this legal regulation found in the preceding historical analysis and at the same time on the basis of case law

of the Supreme Court. The analytical and comparative method is used. Separately, the thesis deals with the specific issue of potentially irrecoverable costs associated with the exercise of the right of defective performance in the light of the provisions laid down in Section 1924 of the Civil Code. Furthermore, the thesis, on the basis of *de lege ferenda* considerations, deals with proposals for a possible modification of the provision in question to ensure a balance between the acquirer and the transferor of the performance in question. The last part of the thesis deals with the question of the legal regulation of the relationship between the right from defective performance and the right to compensation adopted by other continental legal systems, in particular the legal systems of the Republic of Austria and the Federal Republic of Germany, where the comparative method is used in particular.

Key words: Right from a defective performance, right to compensation for damage, defective performance